

BELEIDSNOTA

INTEGRAAL JEUGDBELEID 2008-2012

DE LOCHEMSE JEUGD CENTRAAL

Welzijn en Onderwijs

VOORWOORD

Op 1 januari 2005 is de gemeente Lochem ontstaan uit een samenvoeging van de gemeenten Lochem en Gorssel. De nieuw gevormde gemeente Lochem wenst voor de periode 2008-2012 de koers van het jeugdbeleid te bepalen. Per 1 januari 2007 tellen we in de gemeente Lochem 8527 kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar. Dit komt neer op 25,9% van de totale Lochemse bevolking. Anders vertaald: een kwart van onze gemeentebevolking is jonger dan 24 jaar. Kinderen en jeugd zijn daarom een belangrijke groep voor het Lochemse beleid. De gemeente heeft op heel veel terreinen met jeugdigen te maken. De grootste opdracht van het integraal jeugdbeleid is het brengen van samenhang in de voorzieningen en ontwikkelingen die jeugdigen betreffen. Dit is en blijft een dynamisch proces.

Leeswijzer nieuw jeugdbeleid

Om een goed basisdocument te ontwikkelen, wat als bouwsteen kan fungeren voor de komende vier jaar, hebben we geprobeerd het jeugdbeleid in Lochem zo volledig mogelijk te beschrijven.

Deze Nota Jeugd is opgedeeld in drie delen:

- I. De Beleidsnota integraal jeugdbeleid 2008-2012
- II. Het Actiepuntenprogramma 2008-2012
- III. Bijlagen

Deel I, De Beleidsnota Integraal Jeugdbeleid 2008-2012. Aan de hand van acht thema's zijn in de nota verschillende beleidsterreinen weergegeven die een relatie hebben met de jeugd. Naast een weergave van de wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen en de lokale situatie is een koppeling gemaakt met het onderzoek dat is uitgevoerd door de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) en de resultaten uit het interactieve proces. Per thema heeft dit geleid tot concrete actiepunten.

In *deel II, Actiepuntenprogramma* worden de actiepunten overzichtelijk samengevat en geclusterd. Het actiepuntenprogramma alleen geeft onvoldoende houvast voor de uitvoering. In het tweede hoofdstuk van dit programma is daarom een logische vertaling gemaakt van de actiepunten naar een uitvoeringsplan.

In *deel III, de bijlagen*, is het VU-rapport opgenomen en het totale interactieve proces uiteengezet. Deze documenten hebben gefungeerd als belangrijke bouwstenen voor deel I en II van deze nota.

Interactieve proces

Het denken in bestaande patronen en structuren werkt beperkend voor het opstellen van nieuw beleid. De gemeente Lochem wil dan ook graag een discussie binnen het jeugdbeleid op gang brengen waarin ruimte is voor innovatie en vernieuwingen. Open staan voor alternatieve en wellicht niet voor de hand liggende oplossingsrichtingen is een uitdaging die nu voor ons ligt. Buiten de bestaande kaders denken, oftewel *Thinking out of the box*, kan dan ook als de onderliggende gedachtegang van deze nota worden beschouwd. Dit betekent ook dat we de ontwikkeling van de nota op interactieve wijze hebben vormgegeven. Of te wel samen met alle partners die op één of andere wijze betrokken zijn bij de jeugd. Het interactieve proces is als volgt vorm gegeven:

Maand	Jaartal	Bouwstenen
November	2006	Raadsbesluit versnelde procedure nota jeugd
December	2006	Opstellen visiedocument en plan van aanpak
Januari	2007	Klankbordgroep bijeenkomst over visiedocument en plan van aanpak
Januari	2007	Raadsbesluit visiedocument en plan van aanpak
Februari	2007	Werkconferentie met professionele organisaties
Maart	2007	Rapport Vrije Universiteit Amsterdam
April / Mei	2007	Mogelijkheid tot invullen enquête door betrokkenen jeugd
Mei	2007	Bijeenkomst voor belangstellenden en betrokkenen jeugd
Mei / Juni	2007	Inspraakmomenten met de jeugd in een aantal kernen en op het Staring College
September	2007	Aanbieden concept nota aan Burgemeester en Wethouders
September	2007	Informatieve bijeenkomst met Raadsleden over nota jeugd
Oktober	2007	Tweede klankbordgroep bijeenkomst
November	2007	Vaststellen nota door Burgemeester en Wethouders
December	2007	Raadscommissie / Raad
Januari	2008	Starten implementatie

NHOUDSOPGAVE

Lijst met afkortingen	5
1. INLEIDING	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Trends- en ontwikkelingen	8
1.2.1 Landelijke ontwikkelingen	8
1.2.2 Provinciale ontwikkelingen	9
1.2.3 Lokale ontwikkelingen	11
1.3 Jeugd van de gemeente Lochem in vogelvlucht	13
2. VOORSCHOOLSE PERIODE	15
2.1 Peuterspeelzaalwerk	15
2.1.1 Wet- en regelgeving	15
2.1.2 Lokale situatie	16
2.1.3 Budget	16
2.2 Kinderopvang	16
2.2.1 Wet- en regelgeving	16
2.2.2 Lokale situatie	17
2.2.3 Budget	17
2.3 Situatie gemeente Lochem	17
2.3.1 Matrix lokale voorzieningen	17
2.3.2 Bevindingen VU-rapport	18
2.3.3 Uitkomsten interactieve proces	18
2.3.4 Actiepunten	18
3. ONDERWIJS	19
3.1 Wet- en regelgeving	19
3.2 Lokale situatie	20
3.3 Situatie gemeente Lochem	23
3.3.1 Matrix lokale voorzieningen	23
3.3.2 Bevindingen VU-rapport	24
3.3.3 Uitkomsten interactieve proces	24
3.3.4 Budget	25
3.3.5 Actiepunten	25
4. GEZONDHEID EN LEEFSTIJL	27
4.1 Wet- en regelgeving	27
4.2 Trends- en ontwikkelingen	27
4.2.1 Nationaal	27
4.2.2 Subregionaal / Lokaal	29
4.3 Situatie gemeente Lochem	31
4.3.1 Matrix lokale voorzieningen	31
4.3.2 Bevindingen VU-rapport	31
4.3.3 Uitkomsten interactieve proces	32
4.3.4 Budget	33
4.3.5 Actiepunten	33
5. VRIJE TIJD	35
5.1 Sport	35
5.1.1 Wet- en regelgeving	35
5.1.2 Trends en ontwikkelingen	35
5.1.3 Matrix lokale voorzieningen sport	36
5.1.4 Bevindingen VU-rapport	37
5.1.5 Uitkomsten interactieve proces	37
5.1.6 Actiepunten sport	38

5.2	Ontmoeting en speelruimte	38
5.2.1	Wet- en regelgeving	38
5.2.2	Trends en ontwikkelingen	38
5.2.3	Lokale situatie	39
5.2.4	Matrix lokale situatie ontmoeting en speelruimte	39
5.2.5	Bevindingen VU-rapport	40
5.2.6	Uitkomsten interactieve proces	41
5.2.7	Budget	41
5.2.8	Actiepunten ontmoeting en speelruimte	41
5.3	Cultuur en uitgaan	41
5.3.1	Wet- en regelgeving	41
5.3.2	Trends en ontwikkelingen	41
5.3.3	Lokale situatie	42
5.3.4	Matrix lokale voorzieningen cultuur en uitgaan	43
5.3.5	Bevindingen VU-rapport	43
5.3.6	Uitkomsten interactieve proces	43
5.3.7	Actiepunten cultuur en uitgaan	43
6.	VEILIGHEID	45
6.1.	Wet- en regelgeving	45
6.2	Lokale situatie	45
6.3	Bevindingen VU-rapport	46
6.4	Uitkomsten interactieve proces	47
6.5	Actiepunten	47
7.	WONEN EN LEEFOMGEVING	49
7.1.	Wet- en regelgeving	49
7.2	Trends en ontwikkelingen	49
7.2.1	Nationaal	49
7.2.2	Provinciaal / Regionaal	50
7.2.3	Lokaal	50
7.3	Bevindingen VU-rapport	51
7.4	Uitkomsten interactieve proces	51
7.5	Actiepunten	51
8.	ARBEID EN INKOMEN	53
8.1.	Wet- en regelgeving	53
8.2	Lokale situatie	53
8.3	Bevindingen VU-rapport	54
8.4	Uitkomsten interactieve proces	54
8.5	Actiepunten	55
9.	JONGERENPARTICIPATIE	57
9.1.	Wet- en regelgeving	57
9.2	Trends en ontwikkelingen	57
9.3	Lokale situatie	57
9.4	Bevindingen VU-rapport	57
9.5	Uitkomsten interactieve proces	58
9.6	Actiepunten	59

LIJST MET AFKORTINGEN

AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APS	Algemeen Pedagogisch Centrum
ASHG	Advies-, Steun-, en Meldpunten Kindermishandeling
BANS	Bestuurs Akkoord Nieuwe Stijl
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BRO	Besluit Ruimtelijke Ordening
B&W	Burgemeester & Wethouders
CBS	Centraal Bureau Statistiek
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
EKD	Elektronisch Kind Dossier
E-MOVO	Elektronische Monitor en Voorlichting
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst
IHP	Integraal Huisvesting Plan
IPK	Interprovinciaal Platform Kinderopvang
IPO	Interprovinciaal Overleg
IO/OA	Innovatief Ondernemerscentrum/Ondernemersacademie
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
LPP	Landelijke Platform Peuterspeelzalen
LSB	Lokaal Sociaal Beleid
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MO groep	Maatschappelijke Ondernemersgroep
NIZW	Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn
NWW	Niet-Werkende Werkzoekende
OAB	Onderwijs Achterstanden Beleid
OOGO	Op Overeenstemming Gericht Overleg
ROC	Regionaal Opleidingen Centrum
Raad	Gemeenteraad
Rijk	Rijksoverheid
RMC	Regionaal Meld en Coördinatiefunctie.
RSU	Regeling Zonder Specifieke Uitkering
SCW	Sociaal Cultureel Werk
SKW	Sociaal Cultureel Werk Gorssel
SOS	Schoolverlatersoffensief Stedendriehoek
SVO	Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs
TSV	Tijdelijke Stimulering Vroegsignalering
VE	Voorschoolse Educatie
VMBO	Vorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VU	Vrije Universiteit Amsterdam
VVE	Voor- en Voorschoolse Educatie
VWO	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WEC	Wet op de Expertise Centra
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WPO	Wet op het Primair Onderwijs
WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
WSF	Wet op de Studiefinanciering
WSNS	Weer Samen Naars School
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WVO	Wet op het Voortgezet Onderwijs
WWB	Wet Werk en Bijstand
ZAT	Zorg Advies Teams

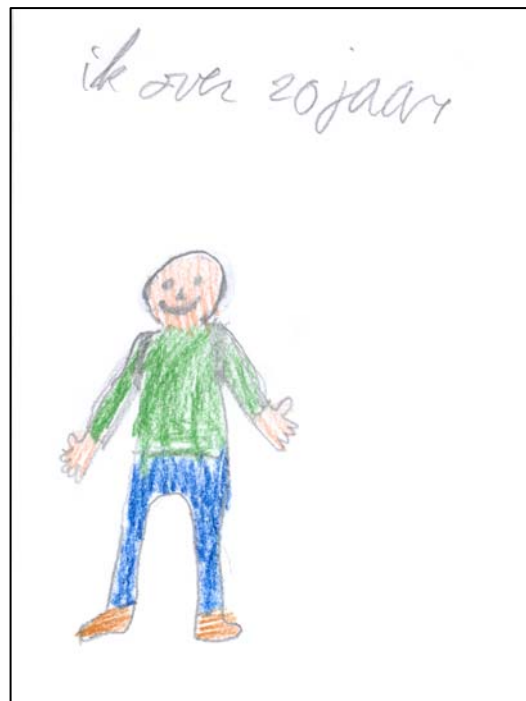
HOOFDSTUK 1

INLEIDING

'De jeugd van tegenwoordig' is een credo dat tegenwoordig te pas en te onpas wordt gebruikt. Het heeft vaak een negatieve bijklank. Ver voor onze jaartelling wisten de volwassenen het al: de jeugd van tegenwoordig groeit op voor galg en rad. Sla de geschiedenis er maar op na. Plato, de Griekse filosoof die leefde van 427 tot 347 voor Christus, jammerde toen al over de verdorvenheid van de jeugd in zijn tijd. Zo was het toen en dezelfde geluiden kon je door de hele geschiedenis heen horen, tot en met de dag van vandaag.¹ Is de kritiek op de jongeren van nu terecht? De cijfers over de jeugd van deze tijd spreken andere taal. Met het overgrote merendeel van de jeugd gaat het goed, ook in de gemeente Lochem.

1.1 Algemeen

Kinderen groeien op tot volwassenen. Een kind heeft recht op een goede ondersteuning bij zijn ontwikkeling tot volwassenheid, probleemloos of niet. Voor de toekomst is het van belang dat kinderen gezond blijven, zich in alle opzichten goed kunnen ontwikkelen en actief worden betrokken bij de samenleving, in sociaal, economisch en politiek opzicht. Ouders hebben hierbij een primaire taak. Zij worden geacht goed ouderschap te tonen zodat hun kinderen zich tot goede burgers van de samenleving kunnen ontwikkelen. Ons normen- en waardenstelsel is daarop gericht. Ouders én kinderen dragen daarbij een eigen verantwoordelijkheid. Naarmate kinderen ouder worden, kan en mag de overheid hen sterker aanspreken op deze verantwoordelijkheid. Zo hebben kinderen zelf naast rechten ook hun plichten in de eigen ontwikkeling. De overheid draagt bij aan de ondersteuning van ouders en kinderen bij deze eigen verantwoordelijkheid. Bij de invulling van deze overheidstaken zijn de behoeften van het kind aan begeleiding, ondersteuning en bescherming het vertrekpunt. Met andere woorden; het kind of de jongere staat centraal.

Voor de gehele nota jeugd hanteren we de volgende definitie: *'Integraal jeugdbeleid is beleid dat erin slaagt een samenhangend patroon van voorzieningen en regelingen voor jeugd tot stand te brengen, dat is afgestemd op hun wensen, behoeften en mogelijkheden en dat voor hen optimaal toegankelijk is.'*

'De jeugd van tegenwoordig'

Tijdens de ontwikkeling van deze beleidsnota ontstond de mogelijkheid om een onderzoek uit te laten voeren door de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) onder leiding van de heer J.J. Noorda. Eén van de conclusies is, dat maar liefst 88% van de jeugd in Lochem behoort tot de preventie categorie. De categorie waar het goed mee gaat. Dat ligt ver boven het Nederlandse gemiddelde. De uitdrukking 'de jeugd van tegenwoordig' heeft voor Lochem dus toch een positieve bijklank. Het is echter wel zo dat er duidelijke verschillen bestaan tussen de jeugd van vroeger en nu. Zoals op de bijeenkomst van 10 mei 2007 aan belangstellenden is uitgelegd door de heer Noorda zijn er maatschappelijke ontwikkelingen gaande die maken dat de jeugd op een andere wijze opgroeit. Dit vraagt dan ook om een ander jeugdbeleid en een andere visie op jeugd.

¹ Drs. J. van Lidt de Jeude, Burgemeester van Deventer, *Jong in Deventer*, Gemeentegids Deventer 2007-2008, mei 2007, 1-44, aldaar 5

Enkele opmerkelijkheden uit de voordracht van de heer Noorda op de bijeenkomst van 10 mei 2007 waren:

- Jongeren zijn tegenwoordig jong zelfstandig, een ontwikkeling die in de jaren zestig in gang is gezet.
- De gezinssituatie wordt steeds minder stabiel. Een voorbeeld is het aantal echtscheidingen dat zienderogen toeneemt.
- De jeugd is een schaars goed geworden door ontgroening en vergrijzing. Dit heeft grote consequenties voor onder andere de economie.
- De jongeren van tegenwoordig volgen langer onderwijs en zijn tegelijkertijd vroeger wijs.
- Tegenwoordig heerst een grote ideologische onzekerheid, mede door ontzuiling en ontkerkelijking.
- Jongeren groeien tegenwoordig op onder een bombardement van informatie en keuzes.
- De maatschappij van tegenwoordig kent veel stress en onzekerheid.
- Door economisering en verzakelijking van onze maatschappij is het individu belangrijker geworden en minder de gemeenschapszin. Hierdoor is er een grotere druk ontstaan om te presteren op veel leefgebieden.
- Kansen voor laag geschoolden worden steeds kleiner.
- Jeugdwerkloosheid is langduriger geworden en gaat over generaties heen.

1.2 Trends- en ontwikkelingen

1.2.1 Landelijke ontwikkelingen

Bestuursakkoord Nieuwe Stijl

Een belangrijke ontwikkeling op landelijk niveau is het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (BANS). Het Rijk, de provincies en de gemeenten hebben op het gebied van Jeugdbeleid in 1999 een gezamenlijke visie geformuleerd. Deze visie is vastgelegd in de nota 'Jeugdbeleid in Ba(la)ns'. Een ieder was het er over eens dat met een betere afstemming en samenwerking tussen de drie overheden een verbetering van het jeugdbeleid tot stand zou komen. In de nota Jeugdbeleid in Ba(la)ns zijn vijf richtinggevende criteria genoemd voor alle overheden.

- Samen met de jeugd: beleid maken samen mét de jeugd (en hun opvoeder), niet over hun hoofden heen.
- Balans in het jeugdbeleid: de aandacht niet alleen richten op de aanpak van problemen, maar ook investeren in de versterking van algemene voorzieningen voor de jeugd.
- Extra aandacht voor risico's: niet wachten tot problemen op latere leeftijd ontstaan, maar kinderen al op jonge leeftijd, en dichtbij huis, adequate zorg en ondersteuning geven.
- De vraag centraal: van belang is een samenhangend voorzieningenaanbod dat antwoord geeft op de vragen van kinderen, jongeren en hun ouders.
- Toegevoegde waarde van projecten: projecten moeten ingezet worden ter versterking van het structurele aanbod.

Operatie Jong

Landelijk is veel in beweging gebracht op het terrein van jeugdbeleid, met name door de adviezen van Operatie Jong. Operatie Jong houdt zich bezig met de schakels in de verschillende ketens van het jeugdbeleid en richt zich op het oplossen van de volgende belemmeringen:

1. Ontbreken of niet functioneren van schakels in ketens.
2. Ontbreken van noodzakelijke instrumenten.
3. Onvoldoende samenhang (schotten) in budgetten, regelgeving, planning, verantwoording, doelstellingen en verantwoordelijkheden.

Door Operatie Jong is een Jeugdagenda opgesteld met 12 prioritaire thema's die door de verschillende departementen en de verschillende overheden in samenhang moesten worden opgepakt. Vervolgens is onder leiding van de heer S. van Eijk achtereenvolgens een sturingsadvies deel 1 en deel 2 uitgebracht. In het eerste deel constateert de heer van Eijk dat het jeugdbeleid in Nederland veel te veel verkokerd is. Het roer moet om. Uitgangspunt moet zijn dat het kind centraal staat en niet de instituties. Het sturingsadvies geeft aan dat de huidige problemen in het jeugdbeleid opgelost kunnen worden door: het creëren van duidelijke verantwoordelijkheden, minder betrokken partijen zowel op uitvoerend als bestuurlijk niveau en het terugdringen van onnodige bureaucratie om zo betere voorwaarden voor een resultaatgericht jeugdbeleid te scheppen. Het advies van de heer van Eijk om één wethouder voor jeugd aan te stellen is in Lochem al overgenomen.

In november 2006 volgde het tweede deel van het advies over de aansturing van het Jeugdbeleid. Dit deel gaat in op de implementatie en geeft concrete voorstellen over de bundeling van de middenstromen. Op dit moment is er in het nieuwe Kabinet Balkenende een aparte minister voor Jeugd en Gezin aangesteld, de heer A. Rouvoet. Deze minister zal zich toeleggen op de concretisering van de aanbevelingen uit het Kompas voor het nieuwe kabinet. Met name zal deze minister zich richten op de realisering van Centra voor Jeugd en Gezin in alle gemeenten in Nederland, op vereenvoudiging van wet- en regelgeving, verbetering van informatiestromen en bundeling van geldstromen.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) zijn de gemeentelijke taken vastgesteld in prestatievelden. De WMO bestaat uit 9 prestatievelden:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning bieden aan jongeren met problemen met opgroeien en aan ouders die problemen hebben met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.
7. Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en huiselijk geweld.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Vooraf het tweede prestatieveld is gekoppeld aan het jeugdbeleid: 'Op preventie gerichte ondersteuning van jongeren die opgroeien met problemen en van ouders met problemen met opvoeden.' Doel van dit prestatieveld is het uitvoeren van de 5 gemeentelijke functies (zie 1.2.3).

1.2.2 Provinciale ontwikkelingen

Provinciaal beleidskader Gelderland

De provinciale overheid heeft een specifieke, wettelijk verankerde verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg. Zij heeft een regisseursrol voor het geïndiceerde jeugdzorgaanbod en voor de samenhang in de gehele zorgketen voor de jeugd. De provincie acht maatwerk daarbij noodzaak, want gemeenten, provincies en instellingen moeten goed kunnen inspelen op de eigen lokale en regionale problemen. Voor de huidige beleidsperiode staat in het Statenakkoord bij de kerndoelstelling voor jeugdzorg centraal 'dat elke jongere op tijd die hulp krijgt die hij of zij nodig heeft' en dat 'preventie maximale aandacht en voorkeur heeft'. Het Beleidskader Jeugd 2005-2008 'Kiezen voor de Gelderse Jeugd: ruimte en richting' ziet toe op het tot stand brengen van een samenhangende, sluitende en vraaggeoriënteerde infrastructuur voor het jeugdbeleid. Het beleid valt grofweg te onderscheiden in drie fasen:

- *Algemeen en preventief.* Doel: Vergroten van de ontwikkelingskansen van alle jeugdigen en adequaat signaleren van beginnende problemen bij jeugdigen.
- *Curatief:* Doel: Vroegtijdig aanpakken van problemen om verergering tegen te gaan.
- *Repressief:* Doel: Adequaat aanpakken van jeugdigen met meervoudige problemen die het risico lopen te ontsporen.

De provincie zet momenteel extra in op de jeugd, waarbij onder andere de nodige aandacht uit gaat naar sport en bewegen, opvoedingsondersteuning, aanpak jeugdcriminaliteit, aanpak voortijdig schooluitval, verminderen wachtlijsten jeugdzorg en jeugdparticipatie.

Wet op de Jeugdzorg en de relatie met Bureau Jeugdzorg

Op 1 januari 2005 is de Wet op de Jeugdzorg in werking getreden als opvolger van de Wet op de Jeugdhulpverlening. De wet heeft twee doelen: betere zorg voor jeugdigen en hun ouders en het versterken van hun positie. De cliënt staat hierbij centraal. Een jeugdige heeft recht op zorg wanneer het Bureau Jeugdzorg (BJZ) hiervoor een indicatie geeft. Jeugdzorg is er voor jeugdigen tot 18 jaar (en hun ouders) met ernstige opgroei- en opvoedproblemen en die niet te helpen zijn via de algemene voorzieningen zoals onderwijs, jeugdgezondheidszorg, huisarts of maatschappelijk werk.

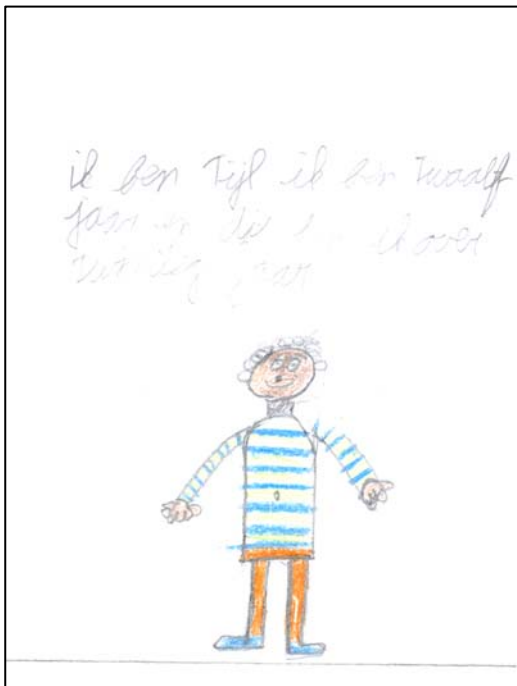
Jeugdzorg aan jongeren tot 23 jaar is ook mogelijk wanneer het BJZ het noodzakelijk vindt om de hulp voort te zetten. De aanvraag voor jeugdzorg is dan overigens wel voor het 18^e levensjaar ingediend. De zorg voor jeugdigen is op te vatten als een keten die bestaat uit verschillende schakels. Ouders zijn zelf eerst verantwoordelijk voor de opvoeding, Ze krijgen steun van algemene voorzieningen, zoals scholen en consultatiebureaus, om hun kinderen in zo goed mogelijke omstandigheden te laten opgroeien. Wanneer er toch ernstige problemen ontstaan, dan kan het BJZ om hulp gevraagd worden. Het Bureau Jeugdzorg beoordeelt het verzoek en beslist de jeugdzorg zo nodig te indiceren.

Het bureau stelt de indicatie voor:

- Zorg gefinancierd door provincies.
- Jeugd geestelijke gezondheidszorg.
- Civiele plaatsen in justitiële jeugdinrichtingen.
- Op termijn zorg voor licht gehandicapte jeugdigen.

Verder geldt:

- Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is inmiddels onderdeel geworden van BJZ, omdat een melding van kindermishandeling vaak leidt tot jeugdzorg.
- BJZ voert, vaak op verzoek van de Raad van de Kinderbescherming, een door de kinderrechter opgelegde jeugdbeschermingsmaatregel uit. Ondertoezichtstelling is de meest voorkomende jeugdbeschermingsmaatregel.
- BJZ is ook de basis voor medewerkers van de jeugdreclassering geworden.

Afstemming jeugdzorg – preventief jeugdbeleid (convenant)

In de Wet op de Jeugdzorg staat de volgende bepaling opgenomen: 'Gemeenten en provincies hebben met betrekking tot de samenhang binnen de jeugdzorg een gemeenschappelijk doel, namelijk het versterken van algemene voorzieningen, waardoor jeugdigen en hun ouders vroegtijdig kunnen worden opgevangen en instroom in de jeugdzorg waarop een aanspraak bestaat, wordt voorkomen. Het concretiseren van dit gemeenschappelijke doel vindt plaats in het overleg tussen provincies en gemeenten.' De Provincie Gelderland heeft hieraan invulling gegeven door met de gemeenten een convenant te sluiten, waarin is opgenomen wie, wat, wanneer zal doen op het snijvlak jeugdbeleid-jeugdzorg in de periode tot 2008 en welke financieringsverantwoordelijke consequenties hieraan hangen. De gemeente Lochem heeft in samenwerking met de gemeente Zutphen als regio Midden-IJssel op 21 juni 2006 het convenant ondertekend met de provincie Gelderland. De volgende zes thema's komen in het convenant en het bijbehorende Regionale

Uitvoeringsprogramma aan de orde:

- Inzet aansluitingsbudget Bureau Jeugdzorg.
- Onderwijs-zorgstructuur primair onderwijs (toelichting: het onderwijs is vanzelfsprekend zelf verantwoordelijk voor de interne zorgstructuur maar waar de provincie samen met de gemeente uitwerking aan willen geven is een betere aansluiting van het onderwijs (zorgstructuur) met de jeugdhulpverlening).
- onderwijs-zorgstructuur voortgezet onderwijs (zie toelichting bij punt b).
- pedagogische informatie, advisering en licht ambulante hulp.
- coördinatie van zorg en gezinscoaching.
- voortijdig schoolverlaten.

Naar aanleiding van de gemeentelijke herindeling bestond in de gehele Achterhoek, met name vanuit de provincie Gelderland, de wens om de samenwerkingsverbanden Oost-Veluwe en Midden-IJssel samen te voegen. Beide platforms blijven in eerste instantie in hun huidige vorm bestaan. De samenvoeging van het ambtelijk overleg is sinds 2006 inmiddels een feit. Gedeputeerde Staten heeft in 2007 ook besloten het bestuurlijke overleg voor de regio Oost-Veluwe en Midden-IJssel samen te voegen.

Regio Stedendriehoek

Binnen de regio Stedendriehoek werken de gemeenten Apeldoorn, Olst, Brummen, Epe, Deventer, Lochem, Voorst en Zutphen samen. In het samenwerkingsverband zijn visies opgesteld op het gebied van ruimtelijke, economische en sociale ontwikkeling. De samenwerking op sociaal gebied moet leiden tot het bevorderen van de sociale kwaliteit in de Stedendriehoek. In 2007 zal binnen het thema sociaal de nadruk liggen op de volgende onderwerpen: werkgeversbenadering, schoolverlaters-offensief, verbeteren regionale samenwerking WMO, samenwerking onderwijs, alcoholmatiging onder jongeren in de Stedendriehoek, realisatie regionaal jeugdzorgvangnet en kennisuitwisseling. Naast deze speerpunten werken enkele gemeenten binnen de Stedendriehoek samen bij de vormgeving van de basisbibliotheek, aanpak huiselijk geweld en huisvesting van asielzoekers.

1.2.3 Lokale ontwikkelingen

In de aanloop fase naar de nota jeugd is een visiedocument en plan van aanpak opgesteld. De belangrijkste speerpunten uit deze twee documenten worden hier nogmaals uiteengezet:

5 gemeentelijke functies

Voor een goede samenwerking van het jeugdstelsel als geheel is het belangrijk dat de afzonderlijke onderdelen goed functioneren en op elkaar aansluiten. Helderheid over de taakverdeling tussen het gemeentelijke en provinciale jeugdbeleid is van belang. Overleg tussen verschillende partners zoals de Vereniging Nederlandse Gemeente (VNG), Interprovinciaal Overleg (IPO) en Maatschappelijke Ondernemersgroep (brancheorganisatie voor welzijn & maatschappelijke dienstverlening, jeugdzorg en kinderopvang MO-groep) hebben geleid tot het definiëren van 5 gemeentelijke functies:

- Informatie geven aan ouders, kinderen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien.
- Signaleren van problemen door instellingen als jeugdgezondheidszorg en onderwijs.
- Toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod en toeleiden naar voorzieningen aan de hand van de 'sociale kaart' voor ouders, kinderen, jeugdigen en verwijzers.
- Pedagogische hulp.
- Coördineren van zorg in het gezin op lokaal niveau (gezinscoaching).

De nota jeugd is een nieuwe formulering van beleid en de daar uit voortvloeiende actiepunten. We hebben de afgelopen periode natuurlijk beleidsmatig en uitvoerend niet stilgezeten. Allerlei ontwikkelingen zijn in gang gezet. Zo zijn we gestart, zowel lokaal als regionaal, met het invullen van de bovenstaande 5 gemeentelijke functies. Naast deze afspraken kennen wij op lokaal niveau het Raadsprogramma 2006-2010, het Collegeprogramma 2006-2010 en het Lokaal Sociaal Beleid (LSB). Kernbegrippen uit deze drie documenten zijn: kernen centraal, samenwerking essentieel, preventie voorop en regierol gemeente een voorwaarde.

Centrale Visie

Iedere jeugdige moet een optimale kans krijgen zich te kunnen ontwikkelen tot een persoon die op zelfstandige en volwaardige wijze kan deelnemen aan de samenleving. Individuele ontwikkeling tot zelfstandigheid (en daarmee zijn of haar leven zelf vorm kan geven) en betrokkenheid bij de wereld waarin hij/zij leeft, versterken elkaar.

Doelstelling

Het integraal jeugdbeleid bundelt alle krachten en kwaliteiten, waar ook aanwezig in de Lochemse samenleving, om alle jeugdigen van 0 tot 23 jaar optimale kansen te bieden op ontwikkeling, educatie, maatschappelijke zelfstandigheid en op een positieve deelname aan de samenleving. Anders geformuleerd betekent dit dat voor de planperiode 2008-2012 alle betrokken partners in de Lochemse samenleving met elkaar samen werken om te komen tot een dekkend netwerk c.q. sluitende keten voor de optimale ontwikkelingsmogelijkheden voor jongeren van 0-23 jaar. Kernbegrippen zijn in dit verband: zelfstandigheid, integraal en preventief. De gemeente vervult hierbij een regisserende en initiërende rol.

De Gemeente Lochem beoogt met het integrale jeugdbeleid:

- het vergroten van ontplooiingskansen van jongeren.
- het voorkomen van achterstand en uitval van jongeren.
- het versterken van betrokkenheid bij de ontwikkeling in hun leefomgeving.
- het stimuleren van een prettig werk-, woon- en vrije tijdsclimaat.

Uitgangspunten

1. De jeugd staat centraal

De jongeren en hun ouders/opvoeders staan centraal bij het jeugdbeleid. Dit betekent dat dus niet de organisaties en/of overheden centraal staan. De levensloop van het kind is leidend voor de inrichting van het jeugdbeleid. Het beleid moet de behoeften van het kind volgen en niet andersom.

2. Positief jeugdbeleid

Het jeugdbeleid richt zich op de kansen en mogelijkheden van alle jongeren in de gemeente Lochem. Belangrijk is het versterken van de competenties en mogelijkheden van jeugdigen. Daarnaast scheppen we voorwaarden om in het preventieve veld kinderen en ouders extra ondersteuning te bieden op het moment dat zij dat nodig hebben.

3. Sluitende keten

De gemeente heeft een bestuurlijke verantwoordelijkheid voor een sluitende (signalering)keten. Belangrijk uitgangspunt is dat alle signalen rondom problemen van kinderen zo snel mogelijk moeten worden opgevangen en door snelle interventies gevolgd. Signalering is een eerste stap op de weg naar begeleiding/ondersteuning/behandeling of coördinatie van zorg. Naast signalering is de daadwerkelijke aansluiting en snelle doorgeleiding naar het jeugdhulpverleningsveld een belangrijk kader voor beleid. Hiervoor zijn andere partners zoals de provincie onontbeerlijk.

4. Participatieve benadering

Beleiden willen we niet ontwikkelen voor de doelgroep, maar samen met hen. Partners daarbij zijn natuurlijk de jongeren en ouders en/of opvoeders. Daarnaast willen we graag de direct betrokkenen (zoals onderwijs, politie, jeugdorganisaties) bij de ontwikkeling van de jeugd en de implementatie van het jeugdbeleid betrekken.

5. Preventief jeugdbeleid: hoe dichterbij, hoe gewoner, hoe eerder en sneller

Betrokkenen bij de jeugd zoals leerkrachten, scholen, wijkagenten, hulpverleners hebben veel contacten met de jeugd. Zij zijn een belangrijke partner binnen het jeugdbeleid en de lokale signalering en uitvoering. Bij uitstek zijn dan ook wij (als gemeente Lochem) en de lokaal betrokkenen bij de jeugd geschikt om preventief jeugdbeleid met elkaar goed vorm te geven. Uitvoering van beleid dicht bij de jeugdige en zijn/haar ouders en de laagdrempelige toegang tot voorzieningen zijn daarbij uitgangspunten.

6. Monitoring

De effectiviteit van het jeugdbeleid moet op lokaal niveau in beeld gebracht worden aan de hand van indicatoren. Wanneer is beleid effectief en efficiënt?

Naast reeds bestaande gegevens moeten ook indicatoren benoemd worden die inzichtelijk moeten maken wat het beleid heeft opgeleverd en waar bijsturing nodig is. Hierbij kan gekeken worden naar de mogelijkheden in regionaal verband. Daarnaast kunnen we ook gebruik maken van andere vormen van data zoals bench marking.

1.3 Jeugd van de gemeente Lochem in vogelvlucht

Gedurende het proces om te komen tot de nota jeugd werd de mogelijkheid geboden om als gemeente Lochem een onderzoek uit te laten voeren door de Vrije Universiteit in Amsterdam (VU). Naast een cijfermatige onderbouwing geeft de VU ook richtingen aan voor het actiepuntenprogramma. In het bijzonder het cijfermatige deel van het VU rapport geeft inzicht in verschillende aspecten van de Lochemse jeugd. Het VU-rapport heeft naast statistische bronnen ook gebruik gemaakt van het E-MOVO 2003 rapport van de GGD. E-MOVO staat voor Elektronische Monitor en Voorlichting en wordt regionaal afgenomen bij leerlingen uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. In totaal hebben 605 jongeren uit de gemeente Lochem in de leeftijd van 12 tot 17 jaar meegedaan aan het E-MOVO 2003 onderzoek. Hiervan waren 189 jongeren afkomstig uit de oud-gemeente Gorssel en 417 jongeren uit de oud-gemeente Lochem. Verschillende scholen in de regio zijn dus benaderd om de Lochemse jongeren te bereiken. De meeste jongeren uit oud-Lochem volgen voortgezet onderwijs op het Staring College te Lochem, de jongeren uit oud-Gorssel in Zutphen / Deventer en omstreken. Helaas kunnen we nu alleen gebruik maken van de E-MOVO onderzoek van 2003. Op dit moment is de GGD bezig met een nieuw onderzoek. In oktober/november 2007 wordt de nieuwe vragenlijst bij de leerlingen afgenomen waarna in april 2008 een rapport aangeboden zal worden voor de regio Gelre-IJssel. Vanaf de zomer 2008 zullen de individuele gemeenterapporten beschikbaar zijn.

Tijdens een informatiebijeenkomst jeugd op 10 mei 2007 heeft de heer Noorda de Lochemse jeugd vergeleken met het landelijke gemiddelde. De volgende onderwerpen zijn door Noorda behandeld op deze avond:

	Lochem	Nederland
Aantal jeugdigen 0-24 NU	26,5%	29,8%
Aantal jeugdigen 0-24 in 2020	25,7%	28,1%

In vergelijking met het Nederlandse gemiddelde is de jeugd van 0 tot 24 jaar minder vertegenwoordigd in de gemeente Lochem. Ook in 2020 blijft deze trend zichtbaar. Opvallend is echter dat het bevolkingsaandeel van jongeren van 12-17 jaar sterk overeenkomt met het Nederlands gemiddelde. Verhoudingsgewijs is de groep jongeren onder de 12 en boven de 18 daarmee ondervertegenwoordigd in de gemeente Lochem.

	Lochem	Nederland
Leerlingengewicht categorie 0.25 / 0,9	6,7%	22,4%

Leerling gewicht 0,25 betekent afkomstig uit een laaggeschoold autochtoon milieu. Leerling gewicht 0,9 betekent afkomstig uit een laaggeschoold allochtoon milieu. In de basisschool leeftijd heeft circa 6,7% van de leerlingen een leerling gewicht toegewezen gekregen van 0,25 of 0,9 (peildatum 2006). Dit ligt ruim onder het Nederlandse gemiddelde van 22,4%.

	Lochem	Nederland
Niet-Werkende Werkzoekende (NWW)	0,7%	2,90%

Het jeugdwerkloosheidscijfer in termen van niet-werkende werkzoekende (NWW) staat per februari in Lochem op 22 jongeren tussen de 15 en 24 jaar. Dat is ongeveer 0,7% van de potentiële beroepsbevolking van 15 tot 24 jaar in Lochem. Dit is beduidend minder dan het Nederlandse gemiddelde.

	Lochem	Nederland
Minderjarige verdachten	9,6%	5,4%

In totaal zijn 220 jongeren in 2006 in de leeftijd van 12 tot 17 jaar geregistreerd als minderjarige verdachte. Dat komt neer op 9,5% van het totaal aantal jongeren in deze leeftijdscategorie. Het aantal minderjarige verdachten verschilt per kern. Het overgrote deel van de registraties hebben plaats gevonden in Lochem en Eefde. Het Nederlandse cijfer voor jeugdcriminaliteit van minderjarigen bedraagt circa 5,4%. In vergelijking met het Nederlands gemiddelde zit de gemeente Lochem dus hoog. Bij de vergelijking van deze twee cijfers dienen we rekening te houden met het feit dat het percentage van 9,5% eigenlijk niet goed te vergelijken is met het Nederlandse percentage. Dit omdat het Nederlands percentage gebaseerd is op veroordeelde criminelen. Het Lochemse percentage is daarentegen gebaseerd op het aantal minderjarige verdachten. Dit betekent dus dat niet alle verdachten ook daadwerkelijk veroordeeld zijn. Verder zijn binnen het Lochemse cijfer ook allerlei kleine incidenten meegenomen, zoals verkeersovertredingen (geen licht op de fiets, door rood licht rijden e.d). Ondanks dat de cijfers lastig te vergelijken zijn, zei de heer Noorda dat er in de gemeente Lochem wel degelijk iets loos is met de jongeren en dat het ernstiger is dan u denkt. Overlast en criminaliteit is echter een algemeen verschijnsel dat we in de loop der jaren overal hebben zien toenemen.

Verder gaat het in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde goed hier in Lochem zo blijkt uit het E-MOVO onderzoek dat in 2003 is uitgevoerd door de GGD in Oost Nederland.

	Lochem	Nederland
Behoeftte aan vrije tijdsbesteding	55%	20-30%
Psychische problemen	17,%	17%
Overmatig alcoholgebruik	47%	43% Oost-Nederland

De groep van jongeren tussen 12 en 17 jaar is in vergelijking met andere leeftijdsgroepen oververtegenwoordigd in de gemeente Lochem. Juist deze doelgroep geeft aan behoefte te hebben aan meer vrijetijdsbesteding. Er is relatief weinig aanbod voor deze doelgroep in de gemeente Lochem en dat verdient zeker aandacht. Verder constateerde Noorda dat het alcoholgebruik in deze gemeente aan de hoge kant ligt. Dat is in meerdere streken het geval, zo ook in het oosten van het land (alcohol heeft een ernstig effect op de hersenen en vereist een goede aanpak).

Ook is opvallend in Lochem dat het bereik van de sportclubs zeer hoog is met 72% in vergelijking met 60% van het Nederlands gemiddelde. Eveneens is er een hoog bereik van voorschoolse voorzieningen, zoals peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en consultatiebureaus.

	Lochem	Nederland
Sportclubs	72%	60%
Bereik voorschoolse voorzieningen	78%	

Risicograad jeugd

	Lochem	Nederland
Preventiegroep	89%	70%
Risicogroep (licht)	8%	25%
Licht crimineel (nog corrigeerbaar)	2%	4%
Harde kern	1%	1%

Voor meer informatie verwijzen wij u naar het originele VU-rapport dat is bijgevoegd in Bijlage 3

HOOFDSTUK 2

VOORSCHOOLSE PERIODE

Vanaf de jaren negentig is de politieke belangstelling voor het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang toegenomen door het besef dat de vroege kindertijd een belangrijke rol speelt in de ontwikkeling van sociale competenties. Zowel de kinderopvang als het peuterspeelzaalwerk heeft dus een belangrijke plaats in het lokale jeugdbeleid. Peuterspeelzaalwerk behoort tot het domein van de lokale overheid en wordt voor een groot deel bekostigd uit lokale middelen. Dit in tegenstelling tot kinderopvang, waarvan de uitvoering aan de markt wordt overgelaten.²

2.1 Peuterspeelzaalwerk

Peuterspeelzaalwerk wordt vaak onder de noemer 'kinderopvang' geschaard. Echter, hiertussen bestaat een verschil. Binnen het peuterspeelzaalwerk staat het kind centraal. Er wordt een veilige speel- en ontmoetingsplek voor jonge kinderen (tussen de tweeënhalf en het vierde levensjaar) en hun ouders geboden, waarbij het primair gaat om gerichte persoonlijke ontwikkelingsstimulering. Om deze reden wordt voorschoolse educatie vaak op de peuterspeelzaal aangeboden. Tenslotte heeft de peuterspeelzaal niet tot doel, in tegenstelling tot kinderopvang, de arbeidsmarktparticipatie van ouders te bevorderen. Daarom maakt het peuterspeelzaalwerk geen onderdeel uit van de Wet kinderopvang die per 1 januari 2005 is ingevoerd.

2.1.1 Wet- en regelgeving

De industrialisatie in de tweede helft van de negentiende eeuw leidde tot het ontstaan van kinderbewaarplaatsen doordat beide ouders vaak genoodzaakt waren te werken. Na de Tweede Wereldoorlog ontstonden de eerste bedrijfscrèches en vanaf de jaren zeventig nam het aantal peuterspeelzalen een enorme vlucht. Peuterspeelzaalwerk is een autonome gemeentelijke taak. Er is (nog) geen sprake van wettelijke regelgeving. In 1995 is een landelijke taakomschrijving van het peuterspeelzaalwerk verschenen: 'Spelen met Visie'. Dit is een publicatie van de projectgroep peuterspeelzalen in Nederland (bestaande uit de ondernemersorganisatie op het terrein van welzijn VOG, het ontwikkelingsinstituut NIZW en de landelijke bundeling van provinciale en grootstedelijke steunfunctieorganisaties voor kinderopvang (IPK)).

Landelijk Platform Peuterspeelzalen

Het peuterspeelzaalwerk is landelijk georganiseerd in het Landelijke Platform Peuterspeelzalen (LPP). Het LPP is een kennisplatform van de praktijk van het peuterspeelzaalwerk. Daarbij stelt het platform zich ten doel een verduidelijking en verbetering te realiseren van de positie van het peuterspeelzaalwerk in Nederland binnen optimale organisatorische voorwaarden.

Onderwijsachterstandenbeleid

De nieuwe Wet voor het Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) brengt met zich mee dat de bestrijding van onderwijsachterstanden meer gericht wordt op het werken met schakelklassen en voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Het doel van VVE is taal- en ontwikkelings-achterstanden bij doelgroepkinderen te voorkomen of deze zo snel en zo vroeg mogelijk aan te pakken. VVE richt zich daarom op kinderen in de voorschoolse periode en in de eerste twee klassen van de basisschool.

² Handreiking Peuterspeelzaalbeleid, *De Vereniging Nederlandse Gemeenten*, Den Haag, augustus 2004

Voor kinderen die gebruik maken van de voorschoolse voorzieningen hanteert de gemeente Lochem de volgende definitie: 'peuters van twee en drie jaar op de peuterspeelzaal of kinderdagverblijf met een leerlinggewicht'. Leerlinggewicht kinderen zijn afkomstig uit een laaggeschoold autochtoon of allochtoon milieu.

2.1.2 Lokale situatie

In de oud-gemeente Gorssel is naar aanleiding van de subsidieverordening 1994 een 'Gewijzigd besluit nadere voorwaarden Welzijn' opgesteld. Artikel 3 gaat over het peuterspeelzaalwerk. Kaders voor het peuterspeelzaalwerk worden geboden door dit gewijzigde besluit en de taakomschrijving 'Spelen met Visie'. Sinds de herindeling is er verder geen nieuw beleid vastgesteld. Op de agenda voor de komende tijd staan de volgende twee onderwerpen:

- Verordening kwaliteitsregels peuterspeelzaalwerk.
- Nota peuterspeelzaalwerk.

Er komen richtlijnen voor bijvoorbeeld het minimum aantal kinderen per groep, het aantal professionele leidsters en het aantal dagdelen. Op basis van het nieuwe beleid worden nieuwe subsidieafspraken gemaakt.

Op dit moment is er in de Ministerraad en in de Tweede Kamer een discussie gaande over een mogelijke wijziging van het peuterspeelzaalbeleid. Momenteel is hierover nog geen nadere informatie beschikbaar. Deze landelijke ontwikkelingen op het gebied van peuterspeelzaalwerk zullen allereerst worden afgewacht voordat nieuw beleid voor de gemeente Lochem zal worden opgesteld.

2.1.3 Budget

Het reguliere budget voor peuterspeelzaalwerk is als volgt verdeeld: De Garve krijgt voor het peuterspeelzaalwerk € 164.296,- subsidie in 2007. De Blokkentoren krijgt voor het peuterspeelzaalwerk € 147.748 subsidie in 2007. Voor de Voorschoolse Educatie is in schooljaar 2007/2008 een bedrag van € 91.610 subsidie beschikbaar. De Garve (locatie Zuiderenk) ontvangt € 62.066,- en de Blokkentoren ontvangt € 29.555,- van dit beschikbare VE-budget.

2.2 Kinderopvang

2.2.1 Wet- en regelgeving

Vanaf 1 januari 2005 geldt de nieuwe Wet Kinderopvang. Onder deze wet zijn ouders zelf verantwoordelijk voor het afsluiten van het contract met de kinderopvangorganisatie en de betaling van de kinderopvang. Ouders die werken en voor hun kinderen zorgen, kunnen een inkomensafhankelijke tegemoetkoming in de kosten van het Rijk ontvangen via de Belastingdienst.

De gemeente heeft drie taken op het gebied van kinderopvang:

1. Het register kinderopvang opstellen en onderhouden.
2. Doelgroepenbeleid; doelgroepouders voorzien van een tegemoetkoming in de kosten in de vorm van een gemeentelijke bijdrage.
3. Toezicht en handhaving; dit heeft betrekking op de kwaliteit van de kinderopvangorganisaties.

Kwaliteit van de kinderopvangorganisaties

De Wet Kinderopvang bevat een aantal algemene en specifieke bepalingen over de kwaliteit van kinderopvang. De belangrijkste is dat de houder van een kindercentrum of gastouderbureau verantwoorde kinderopvang moet bieden. De Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst (GGD) houdt toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang. De handhaving is een taak van de gemeenten. Kindercentra en gastouderbureaus die aan alle eisen voldoen worden in het gemeentelijk register Kinderopvang opgenomen. Ouders hebben alleen recht op een tegemoetkoming van de overheid als het kindercentrum of gastouderbureau waarvan zij gebruik maken bij de gemeente is geregistreerd.

2.2.2 Lokale situatie

GGD als toezichthouder

Er zijn beleidsregels opgesteld voor de werkwijze van de toezichthouder kinderopvang. Op 17 mei 2005 hebben Burgemeester en Wethouders van de gemeente Lochem besloten de GGD Gelre – IJssel te benoemen als uitvoerende instantie voor inspecties bij de kinderopvangorganisaties in de gemeente Lochem. De GGD toezichthouders voeren jaarlijks een inspectie uit op alle kindercentra. Hierbij wordt beoordeeld of er wordt voldaan aan de kwaliteitseisen uit de Wet Kinderopvang.

Naar aanleiding van de inspectie wordt een rapport gemaakt voor de gemeente, ouders en kindercentrum. Deze rapporten zijn openbaar.

Gemeente als handhaver

De gemeente is verantwoordelijk voor toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang. Op grond van de Wet Kinderopvang heeft het college de taak om beleid c.q. beleidsregels vast te stellen waaraan de Kinderopvang moet voldoen. Op 5 december 2006 hebben Burgemeester en Wethouders van de gemeente Lochem de gemeentelijke beleidsregels Kwaliteit Kinderopvang vastgesteld. Het gemeentebestuur wordt geadviseerd in te grijpen als uit inspectierapportages van de GGD blijkt dat de kinderopvang niet of onvoldoende voldoet aan de landelijke kwaliteitseisen. Dit ingrijpen varieert van een schriftelijke aanwijzing tot het verbod een kindercentrum te exploiteren. De leidraad bij dit ingrijpen staat omschreven in de 'Nota Handhaving Kinderopvang' gemeente Lochem. Dit document is eveneens op 5 december 2006 vastgesteld.

2.2.3 Budget

Hoewel er geen sprake meer is van een subsidierelatie met de instellingen, heeft de gemeente wel financiële verantwoordelijkheden in het kader van de kinderopvang. In de begroting is hiervoor een bedrag van € 46.208 opgenomen. De werkgeversbijdrage voor de doelgroepouders wordt hier onder andere uit betaald. Zo zijn er per juni 2007 9 kinderen waarvoor de kinderopvang wordt betaald in het kader van de Wet Kinderopvang. Dit zijn allen kinderen van ouders die een officieel re-integratie traject volgen via de afdeling Werk en Inkomen. Ook de bijdrage aan de instellingen om de plaatsing van doelgroepkinderen mogelijk te maken wordt uit genoemd budget betaald door de afdeling Welzijn. De GGD krijgt de gemeentelijke bijdrage voor de inspecties via een inwonersbijdrage. Deze bijdrage is opgenomen in de algemene beschikking van de gemeente aan de GGD (beleidsterrein volksgezondheid).

2.3 Situatie gemeente Lochem

2.3.1 Matrix kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Leeftijd	Instelling	Locatie (1)	Functie (2)
0-4	Stichting De Blokkentoren (kinderopvang)	Gorssel	L
		Eefde	L
	Stichting de Garve (kinderopvang)	Lochem, Groene Kruisstraatje	L
		Lochem, Koedijk	L
		Laren	L
2,5-4	Stichting Peuterspeelzalen De Blokkentoren	Gorssel	L
		Eefde	L
		Epse	L
		Harfsen	L
		Almen	L
	Stichting de Garve (peuterspeelzalen)	Lochem, Groene Kruisstraatje	L
		Lochem, Zuiderenk	L
		Laren	L
		Barchem	L

(1) Locatie: plaats/kern
 (2) Functie: regionaal (R) of lokaal (L)

2.3.2 Bevindingen VU-rapport

Het aandeel van de groep 0 tot 4 jarigen op de totale bevolking van de gemeente Lochem per 01-01-2006 bedraagt 4.1% (1331 personen). Het Nederlandse gemiddelde bedraagt 4,5%. Het bevolkingsaandeel van deze groep ligt in de gemeente Lochem dus iets onder het Nederlandse gemiddelde. Naar verwachting zal het percentage van de jeugd in de leeftijdsgroep 0 tot 4 jaar in 2010 toenemen naar 1412 kinderen (4,4%). In de periode tot 2020 zal volgens de meest recente prognosecijfers het aantal 0-4 jarigen toenemen tot 1597 (5,2%). Het Nederlands gemiddelde zal dan 5,3% bedragen. De conclusie is dat er in de gemeente Lochem een toename te zien is van het aantal 0-4 jarigen. Wel blijft Lochem op dat gebied lager scoren dan het Nederlands gemiddelde. Met betrekking tot etnische minderheden vermeldt het VU-rapport dat er op dit moment 107 0-4 jarigen binnen onze gemeente wonen met een niet-westerse allochtone achtergrond. Dit is 6% van het aantal 0 tot 4 jarigen. Dit percentage ligt ver onder het landelijk gemiddelde van 16.9%. De grootste groep is afkomstig uit Turkije, Marokko en Indonesië.

Uit de Onderwijs Monitor 2005-2006 blijkt dat 77% van de kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar gebruik maakt van de peuterspeelzaal. Daarnaast blijkt dat 21% van deze kinderen gebruik maakt van een VE peuterspeelzaal.

Een constatering uit het VU-rapport is dat we in Lochem een redelijk hoog bereik kennen van zowel de reguliere als de VE peuterspeelzaal. Op één peuterspeelzaal in de Zuiderenk wordt met een VE programma gewerkt. Het bereik van de reguliere peuterspeelzaal is 78% en van de VE-peuterspeelzaal 72%. Dit in combinatie met de constatering uit het rapport dat het bereik van consultatiebureaus bijna 100% is, kan de conclusie getrokken worden dat deze groep kinderen bij veel organisaties goed in beeld is.

In het VU-rapport is ook een risico analyse opgenomen. Op basis van algemene risico indicatoren is een inschatting gemaakt voor input voor beleid op basis van doelgroepbepaling. Ook voor de jongste groep zijn twee risico indicatoren benoemd, te weten: niet westerse allochtonen van 0-4 jaar (107) en peuters die gebruik maken van VE peuterspeelzalen (60).

2.3.3 Uitkomsten interactieve proces

Op meerdere interactieve momenten is benoemd dat de meeste voorzieningen in bijna alle kernen beschikbaar zijn. Dit wordt zowel door gebruikers als aanbieders hoog gewaardeerd. Waar men echter tegenaan loopt is de samenwerking tussen organisaties en voorzieningen in deze leeftijdsgroep. Men geeft te kennen dat er wel sprake van samenwerking is, maar dat tegelijkertijd zowel inhoudelijk als organisatorisch een verbeteringslag gemaakt dient te worden. Specifieke aandachtspunten zijn hierin: informatieoverdracht tussen voorschoolse voorzieningen (in de brede zin van het woord) en het primaire onderwijs, kwaliteitsverbetering op het gebied van signalering en ondersteuning en toeleiding naar jeugdhulpverlening.

Met name gebruikers benoemen de bureaucratie en top down benadering als een verbeterpunt. Ook zij constateren dat samenwerking een belangrijk aandachtspunt is. Daarnaast benoemen zowel aanbieders als gebruikers dat de kosten voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk voor bepaalde groepen burgers aan de hoge kant zijn. Oplossingen die benoemd worden zijn: verbetering van de overlegstructuren op zowel organisatorisch als inhoudelijk vlak, kwaliteit- en deskundigheidsverbetering van medewerkers in deze voorschoolse voorzieningen en uitbreiding van het peuterspeelzalaanbod (bijvoorbeeld een derde dagdeel integraal aanbieden).

2.3.4 Actiepunten

In dit hoofdstuk is het wettelijke kader en de lokale situatie op het gebied van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk behandeld. Gebleken is dat specifiek lokaal beleid op dit vlak ontbreekt. Ook op het gebied van samenwerking en communicatie valt nog winst te behalen. Dit brengt ons tot de volgende actiepunten:

1. Beleid ontwikkelen en vaststellen aangaande peuterspeelzaalwerk.
2. De samenwerking tussen voorschoolse voorzieningen verbeteren.
3. Binnen het nog te ontwikkelen Centrum voor Jeugd en Gezin met nadruk aandacht voor deze groep jeugdigen.

HOOFDSTUK 3

ONDERWIJS

Het woord 'school' is afgeleid van het Griekse woord 'σχολή', dat vrije tijd betekent. Vroeger was naar school gaan namelijk een luxe product waar speciaal tijd voor vrij gemaakt moest worden. Tegenwoordig wordt het volgen van onderwijs echter als een onmisbaar deel in de ontwikkeling van een kind gezien en kan ieder kind in Nederland naar school. Het belang van onderwijs voor het kind zelf en de samenleving is zo groot dat hiervoor zelfs de leerplicht is ingesteld.

3.1 Wet – en regelgeving

Bij een modern onderwijsbestel en een volwassen relatie met onderwijsinstellingen past een andere manier van werken en aansturen. Dat betekent dat vernieuwingen in het onderwijs niet meer vanuit de overheid komen, maar vanuit de scholen zelf. De overheid stelt wel de kwaliteit van het onderwijs vast, maar scholen krijgen meer ruimte om onderwijs 'op maat' te geven. Het gaat daarbij om het vergroten van de autonomie en het verminderen van het aantal regels. Via de onderwijsinspectie houdt de overheid toezicht op de kwaliteit van het onderwijs, Het zwaartepunt van beleid gaat naar

lokale overheden en schoolbesturen. De ontwikkeling aangaande de verzelfstandiging van het onderwijs en de vergrote autonomie voor schoolbesturen is ook in de gemeente Lochem zichtbaar. Deze ontwikkeling is gebaseerd op een aantal wetten die als kader dienen voor het onderwijs. Hierbij valt te denken aan Wet op het Primair Onderwijs (WPO), Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO), Wet op de Expertise Centra (WEC), Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB), Wet Studie Financiering 2000 (WSF 2000) en de Leerplichtwet 1969.

De overheid wil graag dat alle kinderen aan het eind van de basisschool een bepaalde leerontwikkeling hebben doorgemaakt. Dat geldt ook voor het voortgezet onderwijs. Om dit te bereiken zijn er kerndoelen opgesteld. Kerndoelen geven per vak aan wat de school kinderen moet leren. Scholen moeten leerlingen niet alleen kennis bijbrengen, maar ook vaardigheden en respect voor waarden en normen die in de Nederlandse samenleving belangrijk zijn. De creatieve, sociale, emotionele en lichamelijke ontwikkeling van het kind moet tevens aandacht krijgen in het onderwijsaanbod.

Leerplichtwet

Kinderen zijn leerplichtig vanaf 5 jaar. Ze moeten naar school op de eerste dag van de maand die volgt op de maand waarin ze 5 jaar geworden zijn. Een schooljaar duurt van 1 augustus tot en met 31 juli. De volledige leerplicht duurt tot en met het schooljaar waarin de jongere 16 wordt. Alle jongeren die dan nog geen startkwalificatie hebben, zijn daarna tot hun achttiende- of tot het moment waarop zij een startkwalificatie hebben behaald- kwalificatieplichtig. Een startkwalificatie is een havo-, vwo- of mbo2-diploma. Deze jongeren moeten een volledig onderwijsprogramma volgen dat gericht is op het halen van een startkwalificatie. Dit kan volledig dagonderwijs zijn, maar ook een combinatie van leren en werken via de beroepsbegeleidende leerweg in het middelbaar beroeps onderwijs. Sommige jongeren missen het verstandelijke vermogen om een startkwalificatie te halen. Jongeren in het praktijkonderwijs, zeer moeilijk lerende kinderen en meervoudig gehandicapte kinderen zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht.

Regionaal Meld- en Coördinatiepunt

Een onderdeel van de leerplicht is de Regionale Meld en Coördinatie (RMC) functie voor bovenleerplichtigen zonder startkwalificatie. Om meer grip te krijgen op het terugdringen en voorkomen van voortijdig schoolverlaten is Nederland verdeeld in 39 RMC regio's. Een RMC regio is verantwoordelijk voor de bovenleerplichtige jongeren zonder startkwalificatie tot 23 jaar. De gemeente Lochem valt wat betreft de Regionale Meld en Coördinatie functie onder de regio Stedendriehoek (gemeenten Apeldoorn, Olst, Brummen, Epe, Deventer, Lochem, Voorst en Zutphen)

De kerntaken van een RMC regio zijn:

- Een sluitende melding en registratie, doorverwijzing en herplaatsing van voortijdig school verlaters.
- Het bevorderen van een goede samenwerking tussen alle partijen in de regio die te maken hebben met jongeren tot 23 jaar
- Het realiseren van een sluitende aanpak met een zo goed mogelijk traject 'op-maat' voor de jongere die extra zorg nodig heeft.

Onderwijsachterstandenbeleid

Op 1 augustus 2006 is het nieuwe wettelijke kader voor het onderwijsachterstandenbeleid in werking getreden. Vanaf 1 augustus 2006 richt het Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) zich op de volgende drie speerpunten:

- Voor- en voerschoolse educatie (VVE).
- Schakelklassen.
- Overleg (tussen gemeenten en lokale partners op het gebied van onderwijs en jeugd).

VVE en schakelklassen zijn de twee speerpunten binnen het OAB. Het doel van VVE is taal- en ontwikkelingsachterstanden bij doelgroepkinderen voorkomen, dan wel zo snel en vroeg mogelijk aan te pakken. Onderzoek heeft aangetoond dat investeringen op jonge leeftijd meer effect hebben dan op latere leeftijd. Het is daarom belangrijk dat doelgroep kinderen zo vroeg mogelijk gesignaleerd worden om ze vervolgens deel te laten nemen aan een VVE programma. Daarom start de aanpak voorschools en loopt via doorgaande leerlijn door naar voerschools (groep 1 en 2 basisonderwijs). De gemeente is in samenwerking met de peuterspeelzalen verantwoordelijk voor de voerschoolse educatie. De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor de voerschoolse educatie. Taalbeleid is het belangrijkste onderwerp binnen de VVE.

Schakelklassen zijn bedoeld voor autochtone en allochtone leerlingen met een dusdanige taalachterstand, dat zij ondersteuning hierin nodig hebben. In aparte groepen wordt onderwijs aangeboden dat er op gericht is deze achterstanden weg te werken, zodat de leerling daarna (weer) volledig kan deelnemen aan het regulier onderwijs.

3.2 Lokale situatie

Leerplicht uitvoering

De gemeente Lochem heeft nog geen leerplichtbeleid. Wel is er een verouderde ambtsinstructie en wordt er in de leerplichtjaarverslagen aandacht besteed aan het beleid. Nadruk voor de gemeente Lochem ligt bij de maatschappelijke zorg voor leerplichtige leerlingen. Een belangrijke taak van de leerplichtambtenaar is dan ook het deelnemen in de jeugdnetwerken in Gorssel en Lochem en de Zorg Advies Teams op scholen voor voortgezet onderwijs die door leerlingen uit de gemeente worden bezocht. De leerplichtwet wordt in de gemeente Lochem streng gehandhaafd door middel van een maandelijkse controle op absoluut verzuim. Eveneens vinden er controles plaats op de scholen voor primair en voortgezet onderwijs. Lochem neemt verder deel in een regionaal leerplicht overleg met de gemeenten Zutphen en Bronckhorst.

Regionaal Meld en Coördinatiefunctie (RMC)

Scholen melden leerlingen die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten aan bij het RMC. Ook de leerplichtambtenaar van de gemeente Lochem meldt jongeren hier aan. De gemeente Lochem financiert de gemeente Zutphen voor uitvoering van deze functie.

Leerlingenvervoer

Leerlingenvervoer is ingesteld voor jongeren die speciaal basisonderwijs en speciaal voortgezet onderwijs bezoeken. Lochem heeft hiervoor een 'Verordening leerlingenvervoer' opgesteld. Jongeren die speciaal onderwijs volgen, kunnen via de gemeente in aanmerking komen voor een bijdrage in de

kosten door middel van een beschikking. Met ingang van het schooljaar 2007-2008 zal voor leerlingen waarvan de verwachting is dat ze meerdere jaren eenzelfde soort vervoersregeling nodig hebben een langduriger beschikking worden afgegeven. Hiermee worden onnodige administratieve besommeringen voor zowel ouders als medewerkers van de afdeling Welzijn en Onderwijs van de gemeente Lochem voorkomen.

Onderwijshuisvesting

Voor onderwijshuisvesting is de 'Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Lochem' van kracht. Op grond van deze verordening en het door de gemeenteraad vastgestelde programma en bekostigingsplafond wordt het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) gevoerd tussen de gemeente en de schoolbesturen. Verder is de gemeente bezig met de 'Toekomstvisie 2022'. Dit kan op termijn ook gevolgen hebben voor de onderwijshuisvesting. In dat kader kan gedacht worden aan het ontwikkelen van een Integraal huisvestingsplan (IHP) als onderdeel van het gemeentelijke accommodatie- en / of vastgoedbeleid.

Huisvestingsontwikkeling

In 2007 is gestart met een onderzoek naar de brede schoolgedachte in de gemeente Lochem. Aanleiding hiervoor is met name de huisvestingssituatie van basisscholen in de kern Lochem. In de oriënterende fase wordt op dit moment onderzocht wat de wensen en behoeften van de verschillende scholen en sociaal-culturele instellingen zijn. Het evalueren van de al bestaande Brede school in Lochem, 'De Toermalijn', zal eveneens worden meegenomen in deze oriëntatie. Bij de brede schoolgedachte is het niet noodzakelijk dat alle partners onder één dak gehuisvest zijn. Een mogelijk resultaat kan dan ook intensievere samenwerking zijn. Begin van het schooljaar 2007-2008 zal een notitie 'Brede schoolgedachte Lochem' voorgelegd worden aan de schoolbesturen en de gemeenteraad.

Aansluiting zorg-onderwijs

Zoals reeds in de inleiding is beschreven, hebben we als gemeente de afgelopen jaren niet stilgezeten. Allerlei ontwikkelingen zijn in gang gezet. Eén van deze ontwikkelingen is een betere aansluiting van het onderwijs met de zorg. Op verschillende bestuurlijke niveau's heeft men geconstateerd dat deze aansluiting niet optimaal is. Uitgaande van deze constatering heeft de gemeente de regietaak serieus genomen en is gestart met actieplannen in samenspraak met verschillende partners om te komen tot verbetering. De partners zijn organisaties betrokken bij de jeugdhulpverleningnetwerken en het onderwijs.

Enige jaren is door middel van jeugdhulpverleningnetwerken getracht de aansluiting van de jeugdzorg en het onderwijs te maken voor kinderen van 0 tot 23 jaar. Er zijn twee netwerken in Lochem (Pluspuntje van 0-12 en Pluspunt van 12-23) en één net werk in Gorssel (0-23). De organisaties die betrokken zijn bij deze netwerken hebben met elkaar geconstateerd dat de overlegmomenten zeer zinvol zijn, maar dat de aansluiting met het onderwijs nog niet voldoende gemaakt is. Met name organisaties die nauw betrokken zijn bij het onderwijs zoals WSNS (Weer Samen Naar School Berkeldal en Zutphen) hebben een belangrijke bijdrage geleverd in dit proces. Zowel de interne zorgstructuur van het onderwijs als de aansluiting wordt onder de loep genomen. Voor het primair onderwijs heeft dit geleid tot een ontwikkeling waarbij er gedacht wordt aan een drietal niveau's:

1. De zorg moet dicht en laagdrempelig bij de school komen, in aansluiting op de interne zorgstructuur van de school. In het schooljaar 2007-2008 zal gestart worden met een pilot om het maatschappelijk werk meer in contact te brengen met de school.
2. Een ZorgTeam rondom de school formeren met een beperkt aantal kernpartners zoals Maatschappelijk Werk en de GGD. De uitwerking hiervan zal in het schooljaar 2007-2008 plaatsvinden.
3. De jeugdhulpverleningnetwerken en de zorg ondergebracht bij WSNS zullen uiteindelijk worden geïntegreerd in 1 netwerk waarbij de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin wordt meegenomen.

Voor het voortgezet onderwijs is een gelijklopende ontwikkeling gaande. Bij de jeugdhulpverleningnetwerken is geconstateerd dat wederom overleg over leerlingen een duidelijke meerwaarde heeft maar dat er een kwaliteitsslag gemaakt moet worden. Tegelijkertijd deed zich de mogelijkheid voor om dit traject onder te brengen in het Schoolverlatersoffensief Stedendriehoek (SOS). Het SOS is hierdoor een belangrijke financierder van dit traject geworden. De voorbereiding voor dit proces is met name vormgegeven door het Staring College, het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs (SVO) en de gemeente Lochem. Op dit moment is bij het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (APS) een offertevraag neergelegd. In het schooljaar 2007-2008 wordt er

een traject in werking gesteld om te komen tot verbetering van deze aansluiting. Belangrijk doel van het traject is te komen tot een kwaliteitsverbetering op zowel inhoudelijk als organisatorisch vlak.

De doelstellingen van het SOS zijn:

- Verminderen schooluitval in de Stedendriehoek.
- Vormgeving en (door)ontwikkeling jongerenloket op subregionaal niveau. Onderzoek naar de regionalisering van de leerplicht.
- Verbetering van de overdracht tussen VMBO en MBO.
- Ontwikkeling nieuwe leerwerktrajecten met bijna baan garantie en vergroten van het aantal stageplaatsen.
- Versterken van de lokale/subregionale zorgstructuren (buurtnetwerken-ZAT's-Jongerenloket) en realisatie sluitende aanpak..

Onderwijs Achterstanden Beleid

Het Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) 2006-2010 is op 29 mei 2007 door de gemeenteraad vastgesteld. Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en schakelklassen zijn de twee speerpunten binnen het Lochemse OAB beleid. VVE wordt uitgevoerd op de peuterspeelzaal in de Zuiderenk in Lochem en op basisschool de Toermalijn. Wat betreft de schakelklassen wordt in het schooljaar 2007-2008 gestart met het inzetten van twee schakelklassen op vrijdagmiddag, daar waar de meeste doelgroepleerlingen zich bevinden. Zo is gekozen voor de openbare basisschool de Toermalijn als pilot. In dit schooljaar wordt het bepalen van de doelgroepleerlingen nog eens kritisch onder de loep genomen en indien gewenst aangepast.

Buitenschoolse opvang

De buitenschoolse opvang is sinds 1 augustus 2007 een verantwoordelijkheid van de scholen en de schoolbesturen. Schoolbesturen zijn op dit moment bezig om invulling te geven aan deze verplichting. De verwachting is dat de besturen de buitenschoolse opvang zullen uitbesteden aan externe partners, zoals Stichting de Garve, Yunio of de Blokkentoren.

Lokaal Educatieve agenda

De bestuurlijke verhoudingen in het onderwijs zijn gewijzigd. Dit betekent ondermeer dat de autonomie van de schoolbesturen is toegenomen. Tegelijkertijd heeft de gemeente een regietaak op het gebied van jeugdbeleid. Dit alles vraagt dan ook om een goede afstemming. Eén van de mogelijkheden voor een goede afstemming is de Lokaal Educatieve Agenda (LEA). Een lokale educatieve agenda is een geschikt instrument om als gemeente en schoolbesturen gezamenlijk te komen tot een aantal afspraken. Prioriteiten, resultaatverwachting en de bijbehorende verantwoordelijkheid dienen hiervoor te worden gesteld. Lochem kiest voor positionering van de LEA onder de paraplu van het jeugdbeleid. Dit betekent dat de LEA zelf smal kan zijn, gerelateerd aan onderwijsonderwerpen.

Overlegstructuren

Veel organisaties zijn betrokken bij de jeugd. Als uitgangspunt voor deze nota hebben we de leeftijd gehanteerd van 0 tot 23 jaar. Elke leeftijdindeling heeft zijn eigen ontwikkelingsvraagstukken en daarbij horen ook diverse organisaties die daarbij een rol spelen. Uit inventarisatie blijkt dat er zeer veel organisaties betrokken zijn bij de jeugd met een grote verscheidenheid aan overlegmomenten. De wens van diverse organisaties is dat hier verbetering en structurering in komt. Uitgangspunt hierbij is efficiency en rendement.

Spreidingsbeleid

De gemeente en de scholen vinden het belangrijk dat de samenstelling van de wijk terug te zien is op scholen. In Lochem wordt om deze reden een spreidingsbeleid uitgevoerd. Dit spreidingsbeleid richt zich op de woonkern Lochem. De scholen in de woonkern Lochem en de gemeente hebben met elkaar een overeenkomst ondertekend waarin zij afspreken dat alle scholen in deze kern streven naar een maximale instroom van 20% voor doelgroeperlingen (kinderen die thuis geen of weinig Nederlands spreken). Wanneer deze instroom hoger is dan worden de ouders op vrijwillige basis naar een andere school verwezen.

3.3 Situatie gemeente Lochem

3.3.1 Matrix lokale voorzieningen

Leeftijd	Instelling	Locatie (1)	Functie (2)
4-12	OBS Barchschole	Barchem	L
	OBS Beatrix	Harfsen	L
	OBS Branink	Laren	L
	OBS Exel	Exel	L
	OBS J. vd Hoeven	Epse	L
	OBS Juliana	Almen	L
	OBS Nettelhorst	Lochem	L
	OBS Mr. G. Prop	Lochem	L
	OBS Toermalijn	Lochem	L
	OBS Vennegotte	Lochem	L
	OBS J.A. de Vuller	Gorssel	L
	OBS Wilhelmina	Eefde	L
	CBS Bargeweide	Eefde	L
	CBS Prins Hendrik	Lochem	L
	CBS Prins Willem-Alexander	Laren	L
	CBS De Rank	Lochem	L
	RKBS Sint Bernardus	Joppe	L
	RKBS Sint Joseph	Lochem	L
	SO Bartiméus	Lochem / Deventer	R
	SBO Diekmaat	Neede	R
	SBO Mozaiek	Zutphen	R
	Vrije school De Zwaan	Zutphen	R
	Vrije school De Berkel	Zutphen	R
	SO Klein Borculo	Borculo	R
Vrije school De IJssel	Zutphen	R	
12-18	Staring College	Lochem / Borculo	R
	De Wheemergaarden Praktijkonderwijs	Neede	R
	RK Scholengemeenschap Isendoorn College	Warnsveld	R
	Stedelijke Daltoncollege	Zutphen	R
	Beeckland	Vorden	R
	Vrije school De IJssel	Zutphen	R
	Vrije school De Berkel	Zutphen	R
	Baudartius College	Zutphen	R
	Etty Hillesum Lyceum	Deventer	R
	SO De Leeuwerik	Neede	R
	VSO Rentray-Suringar	Eefde	R
	VSO Klein Borculo	Borculo	R
	VSO	Deventer	R
	VSO	Arnhem	R
	VSO	Apeldoorn	R
	Herstart (terugleiden naar onderwijs)	Borculo	R
	Op de rails (tussentijdse opvang)	Borculo	R
Onderwijs Zorg Centrum	Zutphen	R	
18+	ROC Aventus	Zutphen	R
	ROC Aventus	Deventer	R
	ROC Aventus	Apeldoorn	R
	ROC Graafschapcollege	Doetinchem	R

Leeftijd	Instelling	Locatie (1)	Functie (2)
	AOC Oost	Borculo	R
	AOC Oost	Doetinchem	R
	AOC Oost	Hengelo	R
(1)	<i>Locatie: plaats/kern</i>		
(2)	<i>Functie: regionaal (R) of lokaal (L)</i>		

3.3.2 Bevindingen VU-rapport

Op het gebied van onderwijsontwikkeling vermeldt het VU-rapport het volgende: 'Onderwijs zal in de toekomst meer en meer vraaggericht worden ingericht voor zowel jeugd als volwassenen vanwege de behoefte aan levenslang leren. Dit heeft als consequentie voor onderwijsorganisaties en hun schoolaccommodaties dat zij berekend moeten zijn op meer typen doelgroepen en functies. De ontwikkeling van nieuwe brede scholen in nauwe samenwerking tussen scholen, overheid en scholen onderling is daarop een passend antwoord'. De heer Noorda van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) was dan ook zeer positief over het feit dat in Lochem reeds een basisschool is gevestigd in een multifunctionele accommodatie (De Toermalijn). Ook was de VU positief over de constatering dat het primaire onderwijs een grote mate van bereidheid toont om actief mee te doen aan de verdere ontwikkeling van brede scholen. Uit het VU-rapport is verder gebleken dat de gebrekkige aansluiting van zorgvoorzieningen op basisonderwijs en voortgezet onderwijs echter een probleem vormt. Een kwaliteitsslag is nodig om enerzijds te kunnen inzetten op de groep jongeren waar het goed mee gaat om zo vroegtijdiger signalen te kunnen oppikken. Anderzijds kan men door een verbeterde samenwerking tussen zorg en onderwijs beter inzetten op leerlingen die in de risico categorie vallen en zodoende extra aandacht behoeven.

3.3.3 Uitkomsten interactieve proces

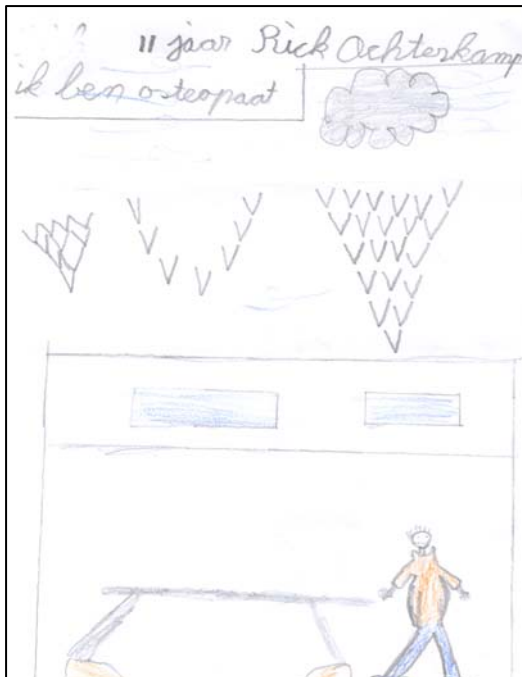
Uit het interactieve proces is gebleken dat de meeste professionele organisaties, jeugdigen en betrokkenen bij de jeugd het voorzieningenniveau op het gebied van onderwijs als zeer positief ervaren. In elke kern is immers een basisschool aanwezig en in de gemeente Lochem is zelfs een middelbare school aanwezig. De schaalgrootte, de sociale binding, de aanwezigheid van de hulpverleningsnetwerken het Pluspunt en het Pluspuntje, de onderlinge contacten tussen scholen en organisaties en de betrokkenheid van onderwijs op samenleving en vice versa worden eveneens als positief ervaren. Uit het interactieve proces is echter ook gebleken dat er punten zijn die nodig aandacht verdienen zoals: overlegstructuren, de communicatie, de coördinatie van zorg, een sluitende keten, het missen van rebound voorzieningen, mogelijkheden voor sociale vaardigheidstrainingen, te weinig aandacht voor kunsteducatie en te veel bureaucratie. Als totaal beeld uit het interactieve proces komt naar voren dat men toch nog veelal denkt aan bestaande samenwerkingsrelaties en patronen. Graag willen we als gemeente de al eerder benoemde *Out of the box* gedachte verder uitdiepen.

3.3.4 Budget

Het budget voor Onderwijs Achterstanden Beleid bedraagt: € 151.805, - Uit deze OAB gelden worden ondermeer projecten gefinancierd op het gebied van voorschoolse educatie, vroegschoolse educatie, schakelklassen en Brede School.

3.3.5 Actiepunten

In dit hoofdstuk is het wettelijke kader en de lokale situatie op het gebied van onderwijs behandeld. Geconstateerd is dat een goede overlegstructuur ontwikkeld dient te worden, leerplichtbeleid ontbreekt en er beter samengewerkt moet worden tussen verschillende instellingen. Dit brengt ons tot de volgende actiepunten:

1. Ontwikkelen van een effectieve en efficiënte overlegstructuur.
2. Onderwerpen op de Lokaal Educatieve Agenda benoemen en plaatsen binnen de nieuwe overlegstructuur.
3. Uitwerken van de ingezette structuur om te komen tot verbeterde aansluiting tussen onderwijs en zorg voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs.
4. Brede School ontwikkeling betrekken bij de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin en een verbeterde aansluiting tussen onderwijs en zorg.
5. Leerplichtbeleid ontwikkelen en vaststellen.

HOOFDSTUK 4

GEZONDHEID EN LEEFSTIJL

De kinderen is een goede psychische, sociale, cognitieve en lichamelijke ontwikkeling van belang. Door op jonge leeftijd preventieve interventies aan te bieden kan veel (latere) gezondheidsschade voorkómen worden. Voorkomen is immers beter dan genezen.³ Ook in de gemeente Lochem staat preventie voorop om jongeren zo een optimale kans te bieden zich te kunnen ontwikkelen tot een persoon die op zelfstandige en volwaardige wijze kan deelnemen aan de samenleving.

4.1 Wet- en Regelgeving

Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV)

In de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) zijn de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente ten aanzien van collectieve preventie op het gebied van volksgezondheid vastgelegd. De gemeenten brengen de hieruit voortvloeiende werkzaamheden over het algemeen onder bij de Gemeenschappelijk Gezondheidsdienst (GGD). De WCPV onderscheidt drie deel terreinen: collectieve preventie, infectieziektebestrijding en jeugdgezondheidszorg (JGZ). De gemeenteraad heeft tot taak de totstandkoming en continuïteit van collectieve preventie te bevorderen. Ook draagt de gemeenteraad zorg voor de samenhang binnen de collectieve preventie en de afstemming hiervan met de curatieve zorg.

Jeugdgezondheidszorg

Nederland heeft de Universele Verklaring van de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties ondertekend en in 1995 van kracht laten gaan. Dit verdrag regelt het recht van kinderen op een zo gezond mogelijke ontwikkeling en op bescherming en hulp als die gezonde ontwikkeling wordt bedreigd. De Jeugdgezondheidszorg beoogt die bescherming en hulp te bieden. De JGZ ontleent zijn betekenis aan het bevorderen, beschermen en bewaken van de lichamelijke, cognitieve en psychosociale ontwikkeling van alle jeugdigen in de doelgroep van 0 tot 19 jaar. De Jeugdgezondheidszorg wordt ook wel de 'nuldelijns jeugdzorg' genoemd. Het is de voorliggende preventieve voorziening in de jeugdketen. De JGZ heeft veel raakvlakken met het integraal (gemeentelijk) jeugdbeleid en met de (provinciale) jeugdhulpverlening binnen de Bureaus Jeugdzorg. De JGZ is een onderdeel van het integraal jeugdbeleid van de gemeenten en houdt zich daarbinnen specifiek bezig met de gezondheid van de jeugd.

4.2 Trends en ontwikkelingen

4.2.1. Nationaal

Nota Gezinsbeleid

De Nota Gezinsbeleid van 2006, opgesteld door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) besteedt aandacht aan de combinatie werk en gezin, de financiële positie van gezinnen en de opvoeding van kinderen en jongeren in het gezin (opvoedingsondersteuning). In de nota nemen het belang van het kind en de bescherming van kinderen tegen geweld in het gezin een duidelijke en prominente plaats in.

Gezondheidsbeleid

Landelijk is de aandacht voor preventie toegenomen. Het borduurt voort op het Bestuursakkoord BANS waarin extra aandacht uitgaat naar gezondheidsrisico's. Op grond van waarnemingen en onderzoek wordt interventie op de navolgende thema's aanbevolen: overgewicht, risicogedrag, taalontwikkeling en opvoedingsondersteuning.

³ *Gezondheid en leefwijze van jongeren in de regio Stedendriehoek*, Samenvatting Elektronische Monitor en Voorlichting 2003, Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst, 1-47, aldaar 37

Jeugdgezondheidszorg

Op grond van de WCPV zijn gemeenten per 1 januari 2003 verantwoordelijk voor de jeugdgezondheidszorg voor alle kinderen van 0-19 jaar. Jeugdgezondheidszorg betreft het bevorderen van hygiëne, veiligheid en preventie van gezondheidsrisico's. Consultatiebureaus brengen de gezondheid van kinderen in kaart, signaleren problemen en geven voorlichting en advies over geconstateerde problemen. De jeugdgezondheidszorg wordt veelal in samenwerking door verschillende organisaties uitgevoerd. Het Rijk wil uitvoering door één organisatie stimuleren.

Elektronisch Kinddossier

Er worden momenteel voorbereidingen getroffen voor de invoering van een Elektronisch Kind Dossier (EKD) voor de jeugdgezondheidszorg. Dit is een elektronische database die de huidige papieren kinddossiers moet gaan vervangen. De ontwikkeling van het kind wordt dan landelijk in elke JGZ organisatie op dezelfde manier vastgelegd en bijgehouden. In de dossiers staan informatie over het kind, de gezinssituatie en de omgeving centraal. De dossiers worden bijgehouden door artsen en verpleegkundigen van de jeugdgezondheidszorg. Verschillende instanties kunnen signalen aan de dossiers toevoegen, zonder dat zij de dossiers kunnen inzien. De privacy van het kind wordt zo bewaakt en de jeugdzorg heeft sneller inzicht in problemen en kan sneller hulp bieden. De invoeringsdatum is voorzien per 1 januari 2008.

Huiselijk geweld en Kindermishandeling

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Het kan daarbij gaan om lichamelijk en seksueel geweld en om psychisch geweld, zoals bedreiging. Huiselijk geweld kan de vorm aannemen van kindermishandeling en seksueel kindermisbruik. Ook komen kinderen als getuige in aanraking met huiselijk geweld. Deze kinderen lopen een verhoogd risico op psychosociale problemen of gedragsproblemen. In Nederland worden per jaar ten minste 50.000 kinderen ernstig mishandeld. De Vrije Universiteit Amsterdam sprak in 2005 zelfs van 160.000 kinderen. Het betreft hier alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, dus inclusief misbruik, verwaarlozing en nalatige behandeling.⁴

Met ingang van 2005 is een landelijk sluitend netwerk gerealiseerd van Advies, Steun- en Meldpunten Huiselijk Geweld (ASHG). Onder dit meldpunt wordt verstaan: 'een loket dat telefonisch bereikbaar is voor deskundige adviezen, eerste gesprekken en doorverwijzing ingeval van huiselijk geweld'. De mogelijkheid om anoniem melding te kunnen maken van vermoeden van kindermishandeling maakt het mogelijk sneller en beter hulp te verlenen in situaties waar kinderen het slachtoffer (kunnen) zijn. Er wordt aangedrongen op aandacht voor de herkenning van kindermishandeling. Daarbij wordt gedacht aan opleiding en nascholing van de eerste lijnmedewerkers zoals huisartsen, medewerkers van EHBO-posten, consultatiebureaus, maatschappelijk werkers, scholen etc. Minister Rouvoet beloofde tijdens een spoeddebat in de Tweede kamer op 26 april 2007 dat er een permanente campagne ter voorkoming en bestrijding van kindermishandeling zal komen.

Centrum voor Jeugd en Gezin

In diverse rapportages en publicaties wordt gewezen op de versnippering van het lokale jeugdbeleid en de noodzaak meer samenhang te creëren tussen het jeugdbeleid, de jeugdgezondheidszorg en de jeugdzorg. Gelet op de problemen met de huidige, verkokerde structuur zou het goed zijn de vijf gemeentelijke functies dichter bij elkaar te brengen en in samenhang uit te voeren met andere onderdelen in de curatieve keten, zoals de jeugdzorg. Om de gemeentelijke functies onder te kunnen brengen en meer samenhang te kunnen creëren heeft het Kabinet aangegeven voorstander te zijn van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). In een CJG moeten ouders, kinderen, jongeren en professionals snel en gemakkelijk terecht kunnen met allerlei vragen over opvoeden en opgroeien. Het ministerie van VWS ziet het CJG als een herkenbare, laagdrempelige plek met een duidelijk loket waar men gemakkelijk terecht kan. Achter dit loket worden de taken die verschillende organisaties (zoals het BJZ, AMW en de gemeente) hebben op het gebied van de opvoed- en gezinsondersteuning gebundeld.

Algemeen Maatschappelijk Werk

Het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) is een organisatie die werkt voor alle leeftijden. De zorg voor jeugd is daar een onderdeel van. Er is sprake van een kentering in de manier van werken naar de zogenaamde outreachende hulpverlening (bemoeizorg). Met de invoering van Bureau Jeugdzorg is

⁴ Stan Meuwese, Directeur van Defence for Children International, lid van het bestuur van de Stichting RAAK, *Onderzoek naar kindermishandeling in Nederland*, <www.defenceforchildren.nl>

de jeugd door het AMW minder bereikt en bediend. Door de discussie over taken en verantwoordelijkheden van BJZ, provincie en gemeenten is de conclusie getrokken dat de maatschappelijke zorg voor jeugdigen weer in het takenpakket van AMW terugkomt. AMW zal zich zo dus weer breder moeten inzetten voor de jeugd, wat overigens overeenkomt met de wens die AMW zelf heeft. Bovendien zal AMW op het gebied van zorg in en om school een belangrijke rol gaan spelen. Voor meer informatie over de zorg in en om school verwijzen wij u naar hoofdstuk 3: 'onderwijs'.

4.2.2 (Sub)Regionaal⁵ / Lokaal

Alcoholmatiging door jongeren in Gelderland

In het Regionaal Uitvoerings Programma (RUP) van de Regio Stedendriehoek is een van de projecten van de Sociale Pijler het project Alcoholmatiging voor jongeren in Gelderland. De voorbereiding is gestart met een regionale ambtelijke werkgroep. In samenwerking met politie, GGD, Bureau Halt en Tactus wordt een werkplan opgezet voor integrale aanpak van alcoholmatiging in het gehele werkgebied.

Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar

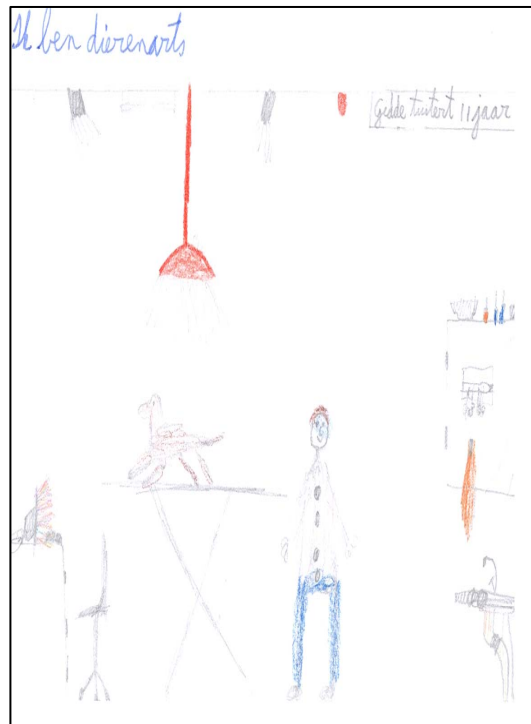
De organisaties die jeugdgezondheidszorg uitvoeren zijn grote organisaties die een werkgebied hebben die de gemeenten, regio's, en soms provincies overstijgen. Onze GGD Gelre-IJssel, die de jeugdgezondheidszorg voor 5-19 jarigen uitvoert, omvat de regio's Stedendriehoek en de Achterhoek. Sensire/Yunio, onze thuiszorg organisatie die de jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen uitvoert, heeft nog een groter werkgebied. Beide organisaties voeren samen het landelijk vastgestelde uniforme basistakenpakket jeugdgezondheidszorg uit. Naast het uniforme basistakenpakket jeugdgezondheidszorg (bezoeken aan schoolarts en schoolverpleegkundigen) zijn gemeenten verantwoordelijk voor specifiek (lokale) maatzorgprojecten jeugdgezondheidszorg. Deze projecten zijn ooit gestart in het kader van de Tijdelijke Stimulering Vroegsignalering (TSV) vooruitlopend op de ontwikkeling van het uniforme basistakenpakket en de maatzorgprojecten in een regionale aanpak met Sensire/Yunio. Na wijziging van de WCPV in 1999 is de samenwerking van Sensire/Yunio en de GGD onder aansturing van de huidige gemeenten Zutphen en Lochem gestart met de subregionale aanpak van de navolgende vroegsignalering/maatzorgprojecten

- Opvoedingsondersteuning.
- Preventie overgewicht.
- Video-hometraining kort 0-4 jaar.
- Taalscreening.

In 2007 lopen bovenstaande projecten af en moet op basis van de uitkomst actieplannen uit de Nota Jeugd en uit de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid een nieuw pakket voor maatwerkzorg afgesproken worden. De Nota Lokaal Gezondheidsbeleid zal worden opgesteld in 2007.

Centrum Jeugd en Gezin

De gemeente Lochem neemt haar regierol serieus binnen het jeugdbeleid en heeft reeds verkennende gesprekken gevoerd met meerdere organisaties, zoals het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), BJZ en de GGD, over een op te richten Centrum voor Jeugd en Gezin.

⁵ Met subregionaal wordt het samenwerkingsverband tussen de gemeente Zutphen en de gemeente Lochem bedoeld.

Uitgangspunt tijdens deze gesprekken is allereerst een inhoudelijke discussie om later pas over de vorm en huisvestingsmogelijkheden te praten. Voor de gemeente Lochem staat voorop dat het CJG laagdrempelig moet zijn. Verder dient het aantal kernpartners zo beperkt mogelijk te zijn om zo de samenwerking te bevorderen. In de tweede helft van 2007 zal verdere invulling worden gegeven aan een CJG binnen onze gemeente.

Organisatie Huiselijk Geweld

In afstemming met partijen (Bureau Jeugdzorg, Politie, GGD, AMW en de gemeenten) moet de Back-Office, de coördinatie en hulpverlening, formeel geregeld worden alsmede aansluiting op het Advies, Steun- en Meldpunt Huiselijk Geweld (ASHG). Bij de formalisering wordt nadrukkelijk gekeken naar regionale afstemming en samenwerking. Tot 31-12-2007 zijn Lochem en Zutphen aangesloten bij het meldpunt Apeldoorn voor de zogenaamde Front-Office activiteiten. Dit jaar moet besloten worden over voortzetting of beëindiging van het convenant met het meldpunt Apeldoorn of aansluiting zoeken bij het landelijk meldpunt. Ook moet besluitvorming plaatsvinden over de zorgcoördinatie in de Back-Office. Beoogde organisaties daarvoor zijn de GGD en/of Sensire/Yunio/AMW.

Schuldenproblematiek

Landelijk wordt steeds meer bekend over schuldenproblematiek bij jeugdigen. Om hier meer inzicht in te verkrijgen zijn in de tweede ronde van het E-MOVO onderzoek van de GGD Regio Stedendriehoek nu ook vragen over schuldenproblematiek opgenomen. In oktober/november 2007 wordt de nieuwe vragenlijst bij de leerlingen afgenomen waarna in april 2008 een rapport aangeboden zal worden voor de regio Gelre-IJssel. Vanaf de zomer 2008 zullen de individuele gemeenterapporten beschikbaar zijn. Verder heeft de gemeente Lochem de brede aanpak van de schuldenproblematiek uitbesteed aan de Stadsbank Oost Nederland. De Stadsbank is gestart met het publiceren van artikelen in de Extra Nieuws met betrekking tot voorlichting over schuldenproblematiek. Op termijn wil de gemeente Lochem ook op het voortgezet onderwijs, het Staring College, aandacht besteden aan preventieve voorlichtingsactiviteiten aangaande schuldenproblematiek.

Opvoedingsondersteuning

Verscheidene organisaties verzorgen opvoedingsondersteuning, zoals: JGZ, consultatiebureaus, Sociaal Cultureel Werk en AMW. Ook particuliere initiatieven op het gebied van opvoedingsondersteuning worden ontplooid in de gemeente Lochem. De vormen van opvoedingsondersteuning zijn divers en gericht op verschillende doelgroepen. Voor 0 tot 4 jarigen wordt bijvoorbeeld een video-hometraining programma aangeboden via het AMW. Ook sociale vaardigheidstrainingen voor kinderen zelf vallen onder opvoedingsondersteuning. Het diverse aanbod aan opvoedingsondersteuning in de gemeente is echter nog niet helder in kaart gebracht. Voor zowel de verwijzers, jeugdigen als ouders is het van belang dit aanbod inzichtelijk te krijgen.

Jeugd- en jongerenwerk

Het jeugd- en jongerenwerk is een verzamelnaam voor een gevarieerd basisaanbod van sociaal-culturele voorzieningen voor kinderen en jongeren. De activiteiten die worden georganiseerd zijn veelal gericht op de creatieve, relationele, recreatieve en educatieve ontplooiing. Naast activiteiten die gericht zijn op stimulering van de ontwikkeling heeft het basisaanbod eveneens tot doel de preventie van problemen. Bovendien zorgt het jeugd- en jongerenwerk voor het verstrekken van informatie en advies. Het jeugd en jongerenwerk wordt lokaal vorm gegeven door de Stichting Sociaal Cultureel Werk. In Lochem wordt dit opgepakt door Stichting De Garve en in Gorssel door Sociaal Cultureel Werk Gorssel. De volgende producten worden aangeboden: opvoedingsondersteuning, kinderwerk voor 4 tot 12 jarigen en tienerwerk voor 12 tot 14 jarigen en de doelgroep 15+. Juist op de groep tieners wordt actief ingezet aangezien er in deze leeftijd veel veranderingen optreden.

Een jongerenwerker of straathoekwerker onderhoudt contacten met deze doelgroep op straat, bij een skatebaan of een jongerensoos. Door deze betrokkenheid bij recreatieve activiteiten en de intensieve contacten met de tienergroep wordt veel aandacht besteed aan ontwikkeling van normen en waarden en het omgaan met verantwoordelijkheden.

Jeugdige mantelzorgers

Binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning wordt er nadrukkelijk meer aandacht besteed aan mantelzorgers. Veelal gaat men van volwassen mantelzorgers uit, maar ook jeugdigen kunnen hierin een onzichtbare taak vervullen. Jongeren met een langdurige zieke ouder, broer of zus, dragen vaak

een 'extra rugzak' mee. Met tijdige aandacht voor hun situatie is te voorkomen dat zij psychisch in de knel raken en zo voortijdig school verlaten.

4.3 Situatie gemeente Lochem

4.3.1 Matrix lokale voorzieningen

Leeftijd	Instelling	Locatie (1)	Functie (2)
0-4	Yunio consultatiebureau	Lochem / Gorssel / Laren / Harfsen	L
	Integrale vroeghulp Oost-Gelderland	Doetinchem	R
0-23	Pactum Jeugdzorg en Educatie	Lochem	L
	Stichting De Garve	Lochem	L
	Pactum Jeugdzorg en Educatie		
	Stichting Sociaal Cultureel Werk Gorssel	Gorssel	L
	Bureau Jeugdzorg regio Midden-IJssel	Zutphen	R
	Advies en Klachtenbureau Jeugdzorg	Deventer	R
	Advies en Meldpunt Kindermishandeling Gelderland	Arnhem	R
	GGD Gelre-IJssel	Deventer	R
	Rentray	Lochem	R
	Particuliere initiatieven opvoedingsondersteuning	Divers	R
0-90+	Huisartsen	Lochem / Laren / Gorssel / Epse / Eefde	L
	Tandartsen	Lochem / Laren / Gorssel / Eefde	L
	Fysiotherapie	Alle kernen	L
	Algemeen Maatschappelijk Werk	Lochem / Gorssel	L
	Tactus verslavingszorg	Apeldoorn / Deventer / Zutphen	R
	Polikliniek	Lochem	R
	Ziekenhuis	Deventer / Zutphen	R
	MEE Oost-Gelderland	Doetinchem	R
	Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld	Apeldoorn	R
(1)	Locatie: plaats/kern		
(2)	Functie: regionaal (R) of lokaal (L)		

4.3.2 Bevindingen VU-rapport

Opvallende conclusies uit zowel het GGD E-MOVO onderzoek 2003 als het VU-rapport zijn:

- 47% drinkt overmatig alcohol
- 17 % heeft psychische problemen
- 9% rookt regelmatig
- 6% gebruikt softdrugs
- 1% gebruikt harddrugs
- 12 % heeft overgewicht

Het onderzoek concludeert dat vanuit gezondheidsoogpunt extra inzet nodig is op roken, overmatig drankgebruik, overgewicht, voldoende beweging en voorkomen en terugdringen van psychische problematiek. In dit kader benoemt het VU-rapport ook de noodzaak van een verbetering van de sluitende keten op het gebied van preventie als wel de gerichte vormen van zorg aan jeugdigen en gezinnen.

In het VU-rapport wordt verder veel aandacht geschonken aan jeugd- en jongerenwerk. Aldus de heer Noorda dienen jongerenwerk, sport en jeugdcultuur de basis te zijn voor ontmoeting. Daarnaast is hij van mening dat de jeugdzorg meer outreached moet, dus meer naar de jongeren toe zoals thuis, op straat en op school. Voor het vaststellen van de omvang van de doelgroep voor vormen van begeleide vrije tijdsbesteding (jeugd- en jongerenwerk, jeugdcultuur en informele sportbeoefening) zijn twee berekeningsmethoden gehanteerd: de 20%-formule en de taxatie van de risicogroep. Uit het onderzoek van de VU naar de vraag naar jongerenwerk komt naar voren dat 20% van de jeugd van 12 tot 17 jaar (dus 1 op de 5 jongeren) behoefte heeft aan jeugd- en jongerenwerk. In totaal gaat het in Lochem dan om 495 jongeren. Toepassing van de berekeningsmethode van de risicogroep op de

jeugdpopulatie van 12-17 jaar laat zien dat er bij 421 jongeren behoefte bestaat aan jongerenwerk in Lochem. In 2003 is door de GGD onderzoek gedaan naar onder andere de vraag naar vrijetijdsbesteding en beleving. Daarbij kwam naar voren dat 58% van de jeugd van 12-17 jaar een plek voor jongeren mistte (anno 2006 komt dit neer op 1436 jongeren) en 55% van hen activiteiten voor jongeren (anno 2006 1362 jongeren). De omvang van de doelgroep van jongerenwerk en andere vormen van begeleide vrije tijdsbesteding voor jeugdigen van 12 tot 17 jaar is dus minimaal 421 jongeren en maximaal 1436 jongeren. Gemiddeld komt dit neer op 928 jongeren. De heer Noorda constateert dat op het gebied van de begeleide vrijetijdsbesteding sprake is van een uitgebreid vrijwillig aanbod, een bescheiden professioneel aanbod en een massale vraag onder met name tieners en jongeren. Ondanks de relatief hoge organisatiegraad van de jeugd op het gebied van sportverenigingen (72% tegenover 60% landelijk) en 15% bij andersoortige verenigingen, is er onder jongeren een massale vraag naar ontmoeting onder elkaar en activiteiten. Het sociaal cultureel werk in de gemeente is met ruim 1.0 fte verdeeld over meerdere locaties en personen, niet in staat aan deze grote vraag tegemoet te komen. Het professionele jongerenwerk zou moeten worden uitgebreid naar 2,5 fte om een redelijk dekkend aanbod te kunnen realiseren.

4.3.3 Uitkomsten interactieve proces

Alle betrokkenen uit het interactieve proces, dus zowel de jongeren, de professionele organisaties als belangstellenden geven aan dat overmatig alcoholgebruik en het gebruik van andere genotsmiddelen zorgwekkend is. Een trend is dat dit gebruik op jongere leeftijd steeds vaker voorkomt. Tegelijkertijd staan jongeren steeds vaker open voor een gezondere levensstijl. Te denken valt aan gezondere voeding, meer bewegen en een beperktere mate van gebruik van genotsmiddelen. Gesprekken over alcohol, drugs, roken, gokken en schulden zijn gevoerd met de jongeren. Ook hebben we bij de verschillende leeftijdsgroepen stil gestaan welke oplossingsrichtingen mogelijk zijn en welke oplossing het beste past bij hun belevingswereld. Oplossingsrichtingen zijn bijvoorbeeld: gezondere catering op school, een strenger beleid op genotsmiddelen (supermarkt, horeca en tienerdisco's) en voorlichting aan jeugd en ouders. De jeugd kan goed bereikt worden via ervaringsdeskundigen en projecten waarbij leeftijdsgenoten/vrienden een rol spelen. Zoals een jeugdige zelf verwoordt: 'Toen ik dertien was hoorde ik een verhaal van een man die zelf alcoholverslaafd was. Dat raakt mij echt. Zo zou ik minder snel alcohol gaan drinken'.

De verantwoordelijkheid die ouders hebben naar het drinkgedrag van hun kinderen wordt door een ieder benoemd. De ouders dienen dan ook nadrukkelijk betrokken te worden bij de voorlichting rondom de levensstijl van jongeren. Als laatste wordt door jongeren het beeld rondom alcohol benoemd. Zo geven zij aan dat alcohol, in tegenstelling tot roken en drugsgebruik, nog stoer gevonden wordt. Oplossing hiervoor is, aldus de jongeren zelf, een taboesfeer creëren omtrent alcohol, waarbij de schadelijke effecten voor jongeren benadrukt moeten worden. Ook werd aangegeven dat andere dranksoorten in een positiever daglicht dienen te worden gezet. Zo hoor je in Oost Nederland steeds vaker de kreet 'Happy Fris' in het dialect: 'Heb ie Fris?'

Jeugd- en jongerenwerk is een onderwerp dat tijdens het interactieve proces meerdere malen ter sprake is gebracht door de jongeren zelf en tijdens de bijeenkomst jeugd van 10 mei 2007. Betrokkenen bij de jeugd geven aan dat er meer activiteiten voor jongeren dienen te komen in de kernen zelf. Van belang hierbij is de activiteiten door de jongeren zelf te laten organiseren en de jongeren de ontmoetingsplek zelf te laten opknappen en inrichten. Zo krijgen ze het gevoel dat ze het zelf veroverd hebben. Als voorbeeld hiervan hebben we gesproken met een groep jongeren van 15 jaar en ouder in Gorssel. Zij zijn zeer te spreken over het jeugd- en jongerenwerk van Sociaal Cultureel Werk Gorssel (SKW). Het contact met de jongerenwerker/straathoekwerker wordt door de jongeren als heel prettig en stimulerend ervaren. Dit heeft mede geleid tot het actief meedenken en mee-organiseren van activiteiten voor de jeugd zoals het vrijwilligerswerk in Down Under. Ook overlast en gebruik van genotsmiddelen is een gespreksonderwerp tussen jongeren en SKW. De jongeren geven echter wel aan dat het budget voor jeugd- en jongerenwerk te laag is, aangezien de jongerensoos slechts 1 avond per week is geopend en de jongerenwerker te weinig uren heeft om de jongeren goed te kunnen begeleiden.

4.3.4 Budget

Het reguliere budget dat beschikbaar is voor de gezondheid en leefstijl van jongeren bestaat uit verschillende inkomstenstromen vanuit het Rijk. De verschillende posten zijn hier weer gegeven:

Regeling zonder Specifieke Uitkering (RSU)
ten behoeve van JGZ 2007:
€428.417,-

Verhagengelden 2007:
€14.581,-

Elektronisch Kind Dossier (EKD) 2007:
€12.406,-

Maatwerk 2007:
€25.436,-

4.3.5 Actiepunten

We kunnen constateren dat lokaal gezondheidsbeleid ontbreekt, bestaande projecten en initiatieven nog verder uitgediept kunnen worden en nieuwe projecten dienen te worden opgepakt. Samenwerking staat hierbij centraal. Dit brengt ons tot de volgende actiepunten:

1. Geven van voorlichting over schuldenproblematiek voor het onderwijs door de Stadsbank Oost-Nederland.
2. Ontwikkelen van een jeugdmonitor met een hieraan gekoppelde jeugd database.
3. In beeld brengen van het aantal jeugdige mantelzorgers in de gemeente en de problematiek bij deze specifieke groep. Aan de hand van de inventarisatie bekijken of nader beleid nodig wordt geacht.
4. Ontwikkelen van een Centrum voor Jeugd en Gezin.
5. Herstructureren van het aanbod van opvoedingsondersteuning voor verschillende doelgroepen (bijvoorbeeld sociale vaardigheidstrainingen).
6. Gesprekken starten met JGZ instellingen (Thuiszorg en GGD) om te komen tot een betere organisatorische eenheid. Een éénduidige organisatiestructuur verbetert de ketenbenadering en afstemming met andere partijen (waaronder de gemeente).
7. Verder ondersteunen van alcoholmatigingsbeleid in regioverband als wel kijken naar de lokale mogelijkheden om alcoholgebruik bij jongeren te verminderen.
8. Verder uitwerken van de sociale kaart ten behoeve van de jeugd. Deze sociale kaart jeugd vervolgens in brengen met andere sociale kaarten.
9. Uitbreiding van formatie voor jeugd- en jongerenwerk.
10. Nota lokaal gezondheidsbeleid evalueren en vaststellen.
11. Uitwerken plan van aanpak bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling.

HOOFDSTUK 5

VRIJE TIJD

In de literatuur over jongeren is sprake van drie opvoedingsmilieus, waarin de vrije tijd van jongeren wordt beschouwd als een derde milieu.⁶ Naast het gezin als eerste socialisatiemilieu, wordt het onderwijs gezien als tweede socialisatiemilieu. De vrije tijd en de 'peer-group'⁷ wordt beschouwd als het derde socialisatiemilieu, waarbij jeugdculturen een grote rol spelen.⁸ In recent onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau wordt gesteld dat jongeren elkaar steeds meer gaan opvoeden.⁹ Dit betekent dat het belang van vrije tijd als het tertiaire socialisatiemilieu toeneemt in vergelijking met de andere twee milieus. Vrije tijd is echter een breed begrip. Invulling van het begrip verschilt per persoon, tijd en context waarin het gedefinieerd wordt. Om duidelijkheid te creëren is in deze nota het thema vrije tijd opgesplitst in drie deelgebieden. De deelgebieden zijn in paragrafen 5.1 sport, paragraaf 5.2 ontmoeting en speelruimte, paragraaf 5.3 cultuur en uitgaan.

5.1 Sport

5.1.1 Wet- en regelgeving sport

De sector sport kent geen specifiek wettelijk kader. In de per 1 januari 2007 vervallen Welzijnswet wordt sport niet verder omschreven als een taakveld voor de diverse overheden. Het Nederlandse sportbeleid komt tot stand in een sportbeleidnetwerk, heeft een eigen organisatiestructuur en kent vele dwarsverbanden met het bedrijfsleven. Sportbeleid is daardoor niet alleen een taak van de gemeenten en provincies. Ook het Rijk is niet de allesbepalende actor in het bepalen van beleid met betrekking tot sport. Sport laat zich dus maar ten dele inpassen in de kaders van een wet.

5.1.2 Trends en ontwikkelingen

Algemeen

In relatie tot de te verwachten bevolkingsopbouw tot 2020 is de verwachting dat met name de jongeren tot 20 jaar en de groep 55-plussers de komende jaren meer zullen gaan sporten. De individualisering van de samenleving blijft ook in de sport herkenbaar. Er is meer aandacht ontstaan voor individuele (recreatieve) sporten dan voor teamsporten. Er is dan ook duidelijk een verschuiving te constateren van de sporter als consument en de vereniging als producent. Het vrijwilligerswerk binnen een vereniging, van eminent belang voor het voortbestaan, staat daardoor onder druk. De beleving van het waarden- en normenpatroon verandert eveneens. Dergelijke maatschappelijke tendensen openbaren zich ook in de sport. Agressie, spelgedrag, spelverruwing en intimidaties worden in dit verband genoemd. Via verenigingen en initiatieven op het vlak van 'fair play' kan de sport bijdragen aan de overdracht van waarden en normen.

⁶ Rapportage Jeugd 2000, Sociaal Cultureel Planbureau, Den Haag, 2000.

⁷ Het methodisch inzetten van leeftijdsgenoten, jongeren uit de doelgroep, bij voorlichting en preventie activiteiten (Ten Holt e.a., 1999)

⁸ S. Miedema, *Het peilen van de diepte: De relatie tussen werkloosheid en delinquentie bij jongvolwassen mannen*, proefschrift Rijksuniversiteit Groningen, 1997.

⁹ Rapportage Jeugd 2000, SCP

Nationaal

In de nota 'Wat Sport Beweegt' (1996) wordt de taakverdeling tussen Rijk, provincie en gemeente beschreven. De gemeenten spelen een belangrijke rol in het verzorgen van de randvoorwaarden, met name met betrekking tot het stichten en in stand houden van sportaccommodaties. De provincies spelen ook een ondersteunende rol, maar deze is zowel financieel als inhoudelijk gezien vrij beperkt van omvang. De rol van het Rijk op het terrein van sport is vooral stimulerend. Als voorbeelden van de stimulerende rol van het Rijk zijn er de stimuleringsregeling breedtesport en de tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs, sport. In de nota 'Tijd voor sport', beschrijft het Kabinet aan de hand van drie overkoepelende thema's: meedoen, bewegen en presteren' de hoofdlijnen van het sportbeleid in de periode 2006-2010.

Het programma 'Samen voor Sport' beschrijft hoe deze beleidsplannen concreet ingevuld worden. Daarnaast is momenteel actueel de regeling stimulering aanpassing huisvesting brede scholen en aanpassing sportaccommodaties.

Provinciaal

De 'Nota Sport en Bewegen: Speelveld in Beweging' is de eerste sportnota in de geschiedenis van de provincie Gelderland. De nadere uitwerking van 'Speelveld in beweging' in concrete doelen, activiteiten en resultaten, staat in het Uitvoeringsplan 'Speelveld in beweging 2006-2008'. De Gelderse Sport Federatie is de 'hoofdvoerder' van het Gelders sportbeleid. Als ondersteuningsorganisatie helpt zij vooral gemeenten, GGD, sportbonden en sportorganisaties door het leveren van concrete en meetbare prestaties.

Lokaal

De fusie tussen de gemeenten Gorssel en Lochem betekent voor de sport in beide gemeenten veel. Op het vlak van zowel accommodatiebeleid als subsidiebeleid zullen er de komende tijd veranderingen moeten gaan plaatsvinden. Naast deze harmonisatie is tevens van belang dat er nieuw beleid geformuleerd wordt. Ontwikkelingen en initiatieven op landelijk en ook op provinciaal vlak hebben momenteel ook in Lochem de nodige aandacht. Van 2004 tot en met 2009 loopt in Lochem het project Breedtesport, met daarbij aandacht voor verenigingsondersteuning, bewegingsstimulering 55+, sportkennismaking jeugd en aangepast sporten. Door een samenwerkingsverband met de Gelderse Sport Federatie en gemeenten binnen de regio Stedendriehoek is er de komende jaren ook meer aandacht voor sportactiviteiten binnen het project Senioren op de kaart.

5.1.3 Matrix lokale voorzieningen sport

Leeftijd	Instelling	Locatie (1)	Functie (2)
4-18	Gymnastiekvereniging DOS (Barchem)	Barchem	L
	Voetbalvereniging SVBV	Barchem	L
	BVC'73 Barchem	Barchem	L
	Badmintonclub Lochem	Lochem	L
	Lochemse Golf en Countryclub De Graafschap	Lochem	L
	Gymnastiekvereniging Brinio	Lochem	L
	Avanti Sport (volleybal)	Lochem	L
	Lochemse Hockey Club	Lochem	L
	Lochemse IJsclub en STG	Lochem	L
	Afdeling Korfbal Omnivereniging 't Overschotje	Lochem	L
	Mac Sport en Vriendschap	Lochem	L
	Lochemse Tafeltennisvereniging LTTC De Toekomst	Lochem	L
	Lochemse Tennisclub	Lochem	L
	Klodschietsvereniging Klein Dochteren	Lochem	L
	Voetbalvereniging Sportclub Lochem	Lochem	L
	VV Klein Dochteren	Lochem	L
	Zwemvereniging De Berkelduikers	Lochem	L
	Lochemse Kanovereniging Njord	Lochem	L
	Larense Gymnastiekvereniging – LGV	Laren	L
	MC Hamac	Harfsen	L
Tennisclub 't Laerveld	Laren	L	

Leeftijd	Instelling	Locatie (1)	Functie (2)
	Voetbalvereniging Witkampers	Laren	L
	Larense Volleybalvereniging Tornado	Laren	L
	Omnivereniging Almen – Overá afd. gymnastiek	Almen	L
	Omnivereniging Almen – Overá afd. volleybal	Almen	L
	Omnivereniging Almen – Overá afd. tafeltennis	Almen	L
	Almense Tennisclub	Almen	L
	Sportvereniging Almen	Almen	L
	Sportvereniging Epse; afd. gymnastiek	Epse	L
	Sportvereniging Epse; afd. voetbal	Epse	L
	Sportvereniging Epse afd. badminton	Epse	L
	Sportvereniging Epse afd. volleybal	Epse	L
	Badmintonclub Eefde	Eefde	L
	Sportclub Eefde	Eefde	L
	Volleybalvereniging VIOS	Eefde	L
	Sportclub Gorssel, afd. gymnastiek	Gorssel	L
	Sportclub Gorssel, afd. volleybal	Gorssel	L
	Lawn Tennis Club Gorssel	Gorssel	L
	Voetbalvereniging VV Gorssel	Gorssel	L
	Sportvereniging Harfsen afd. tennis	Harfsen	L
	Sportvereniging Harfsen afd. gymnastiek	Harfsen	L
	Sportvereniging Harfsen afd. volleybal	Harfsen	L
	Sportvereniging Harfsen afd. voetbal	Harfsen	L
(1)	Locatie: plaats/kern		
(2)	Functie: regionaal (R) of lokaal (L)		

5.1.4 Bevindingen VU- rapport

Uit het E-MOVO 2003 onderzoek van de GGD blijkt dat 79% van de jongeren tussen 12 en 17 jaar lid is van een sportvereniging.¹⁰ Dit is een bovengemiddelde score, want landelijk geldt een percentage van 60%. Ondanks de hoge organisatiegraad signaleert het VU-rapport een toenemende vraag naar begeleide vrijetijdsbesteding, met name in de leeftijdscategorie 12 tot 17 jaar. Niet alleen de vraag naar georganiseerde sportbeoefening neemt toe. Als een gevolg van de samenleving die zich steeds meer op het individu richt ontstaat ook een steeds grotere behoefte aan ongeorganiseerde en informele sportbeoefening.

5.1.5 Uitkomsten interactieve proces

Uit het interactieve proces is gebleken dat de sociale binding groot is in de gemeente Lochem, dat er veel gesport wordt en er voldoende aanbod is van sportmogelijkheden. De jongeren zelf geven te kennen dat er te weinig aandacht wordt besteed aan onbekendere sporten. Als voorbeelden werden schermen en schoonzwemmen genoemd. Met name jongeren in de leeftijd 12 tot 13 geven aan dat ze zich willen oriënteren in onbekendere sporten, bijvoorbeeld in de vorm van breedtesport. Binnen de gymlessen op school zou hiertoe een goede mogelijkheid bestaan. Door de oudere jongeren wordt aangegeven dat een school sportteam werd gemist na de lestijden (verantwoordelijkheid ligt bij school zelf). Ook het kostenaspect wordt aangehaald. De contributie en de benodigde materialen spelen voor ouders een rol in het bepalen aan welke sport hun kinderen mogen deelnemen. Vaak moeten kinderen vanwege het kostenaspect ook een keuze maken tussen sport en muziekles. Het merendeel van de jongeren die we gesproken hebben beoefent een sport, 95%, en hecht hier veel belang aan. Ze vinden het vaak belangrijker dan bijvoorbeeld het bespelen van een muziekinstrument. Bijzonder waren de opmerkingen van brugklassers in het voortgezet onderwijs die benoemden dat sport een uitstekend middel is om integratie te bevorderen. Iedereen is daar gelijk en je moet veel beter samenwerken dan bijvoorbeeld op school. Op school behoort bijna iedereen tot een bepaald clubje en is het sociale ritueel moeilijk te doorbreken. De oudere categorie jongeren uit Gorssel, die op het

¹⁰ *Gezondheid en leefstijl van jongeren in Lochem*, Resultaten van E-MOVO 2003, GGD Regio Stedendriehoek, Deventer, december 2004, 2-43, aldaar 22

gemeentehuis in gesprek zijn geweest met de gemeente, lieten weten dat de sportinstructeur, bijvoorbeeld een voetbalcoach, een belangrijke spil is in het overbrengen van normen en waarden aan jongeren en zodoende een sturende werking heeft op het gedrag van jongeren.

5.1.6 Actiepunten sport

De wet- en regelgeving, trends en ontwikkelingen en de lokale situatie op het gebied van sport zijn weergegeven. Hieruit blijkt dat bij jongeren de behoefte bestaat aan meer individuele manieren van sportbeoefening en het leren kennen van andere soorten sport. Ook een financiële bijdrage in de kosten voor bepaalde groepen werd genoemd als aandachtspunt. Dit brengt ons tot de volgende actiepunten:

1. Mogelijkheden onderzoeken om een sportfonds voor specifieke doelgroepen in te stellen.
2. Onderzoeken van mogelijkheden om breedtesport aan te bieden aan de jongste groepen in het voortgezet onderwijs.
3. Mogelijkheden onderzoeken om sportaanbod te verbeteren.
4. Versterken en ondersteunen van het kader van sportverenigingen op het gebied van gezondheid (alcohol, drugs, roken) en hangjongeren problematiek.
5. Meer aandacht voor het faciliteren ongeorganiseerde vormen van sportbeoefening (bv. trapveld, skatebanen en crossbanen).

5.2 Ontmoeting en Speelruimte

5.2.1 Wet- en regelgeving

Op 26 maart 1997 is het 'Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen' in werking getreden. Per 1 september 2003 heeft het de naam 'Besluit Veiligheid Attractie- en Speeltoestellen' gekregen. Sinds de invoering van het besluit moeten alle speeltoestellen voldoen aan veiligheidseisen, die vervat zijn in normen. Centraal daarbij staan de toestelspecifieke eisen die minimumeisen stellen aan de vormgeving en constructie. Elk nieuw speeltoestel moet voorzien zijn van een typegoedkeuring. Alleen een keuringsinstelling die door de minister is goedgekeurd, mag deze typegoedkeuring afgeven, nadat uit tests is gebleken dat het toestel voldoet aan de eisen. Deze eisen gelden voor de fabrikanten, maar ook voor de vrijwilligers die zelf een speeltoestel bouwen. Voor de beheerder gelden eisen die betrekking hebben op de plaatsing van toestellen ten opzichte van elkaar en hun omgeving en de installatie en het onderhoud. Het besluit stelt dat iedereen die speeltoestellen in zijn beheer heeft, ervoor zorgt dat 'het toestel zodanig is geïnstalleerd, gemonteerd en zodanig is beproefd, geïnspecteerd en onderhouden en zodanig van opschriften is voorzien, dat er bij gebruik geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid van personen bestaat. Degene die een speeltoestel voorhanden heeft, houdt een logboek bij'. Voor de plaatsing luiden de eisen als volgt: 'rondom een speeltoestel moet voldoende vrije ruimte zijn en bij bepaalde hoogtes moet een valdempende ondergrond aangebracht worden'.

5.2.2 Trends en ontwikkelingen

Obesitas, oftewel overgewicht, vormt een steeds zwaarder wordend probleem. Overgewicht bij kinderen en jongeren is de laatste jaren sterk toegenomen. Niet alleen in absolute zin, maar ook in zwaarte want kinderen worden steeds zwaarder. Bewegen heeft een positieve invloed op het tegengaan van overgewicht. Voor (jonge) kinderen is spelenderwijs bewegen dus heel belangrijk. Op termijn valt winst te behalen door nu te investeren in de jeugd. Bij het aanleren van een gezonde levensstijl is het belangrijk om dagelijkse activiteit te stimuleren. Buitenspelen is hiervoor een veelbelovend preventiemiddel aangezien veel kinderen het leuk vinden. Door regelmatig te spelen verbeteren daarnaast ook de fysieke, emotionele en sociale vaardigheden.

5.2.3 Lokale situatie

Dit onderwerp is onderverdeeld naar de situatie in het gebied van de voormalige gemeente Lochem en het gebied van de voormalige gemeente Gorssel.

Oud Lochem

In het gebied van de voormalige gemeente Lochem ligt de verantwoordelijkheid voor speelvoorzieningen bij de gemeente. De speeltuinen worden 4 keer per jaar door de Nijha geïnspecteerd en voldoen aan de huidige regelgeving. In december 1996 heeft de Nijha een inventarisatie en inspectie uitgevoerd op speelplaatsen en speelwerktuigen. Het Attractiebesluit heeft hiervoor als basis gediend. In januari 2000 is met het oog op de nieuwe regelgeving opnieuw een inspectie uitgevoerd. Er is een contract met Nijha aangaande de inspectie, onderhoud en vervanging van speeltoestellen.

Oud Gorssel

In juni 1994 heeft de Raad van de toenmalige gemeente Gorssel de nota "Speelruimtebeleid" aangenomen. Deze nota geldt momenteel nog steeds als uitgangspunt voor speeltuinen op het grondgebied van de oude gemeente Gorssel. De verantwoordelijkheid ligt daarbij (grotendeels) bij speeltuinverenigingen. De gemeente heeft formeel een controlefunctie. De verantwoordelijkheid dient bij de gemeente te liggen en niet bij vrijwillige besturen. Het is ongewenst om de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en de veiligheid van speelruimten in de voormalige gemeente Gorssel bij vrijwillige besturen van speeltuinverenigingen neer te leggen. Zij krijgen een behoorlijke verantwoordelijkheid toebedeeld, terwijl het hen ontbreekt aan kennis en (financiële) middelen om te voldoen aan de minimale wettelijke eisen. Tevens zijn de afgelopen jaren de regels voor speeltuinen steeds strenger en ingewikkelder geworden en daarmee ook de kosten van goed onderhoud en de kennis die benodigd is om een speeltuin goed te beheren. Het Attractiebesluit uit 1997 stelt diverse veiligheidseisen aan het gebruik van speelvoorzieningen waaruit wettelijke aansprakelijkheid voortvloeit indien er een ongeval plaatsvindt.

De huidige situatie rondom de openbare speelruimten in de gemeente Gorssel is niet gewenst en zal dan ook aangepast moeten worden aan de situatie in Lochem. Er zal dan ook een inhaalslag gemaakt moeten worden om de speeltuinen in het gebied van de voormalige gemeente Gorssel te laten voldoen aan de huidige regelgeving.

5.2.4 Matrix lokale situatie ontmoeting en speelruimte

Leeftijd	Speelruimte	Locatie (1)	Functie (2)	Aantal toestellen
4-12	Berkelplein	Lochem	L	4
	Noorderbleek	Lochem	L	5
	Westerbleek	Lochem	L	9
	Kastanjedwarsstraat	Lochem	L	2
	Stiggoor	Lochem	L	7
	Propschool - school	Lochem	L	11
	P.H. School - school	Lochem	L	8
	Pr. Irenelaan	Lochem	L	7
	Tusseler	Lochem	L	9
	Tourmalijn - school	Lochem	L	10
	St. Josephschool - school	Lochem	L	13
	Pr. Clauslaan	Lochem	L	8
	Hammarkjoldweg	Lochem	L	7
	Daslook	Lochem	L	8
	Witbol	Lochem	L	8
	Stalkaars	Lochem	L	2
	Albert Hahnweg	Lochem	L	6
	De Rank - school	Lochem	L	6
	Vennegotte - school	Lochem	L	15
	Zernikeplein	Lochem	L	6
Nachwachtplein	Lochem	L	1	

Leeftijd	Speelruimte	Locatie (1)	Functie (2)	Aantal toestellen
	Pelmolenerf	Lochem	L	9
	Kopermolenerf	Lochem	L	10
	Stellingmolenerf	Lochem	L	6
	t Veld	Exel	L	7
	Exel school - school	Exel	L	10
	Eekvenne	Barchem	L	10
	Barchschole - school	Barchem	L	18
	De Kotten	Laren	L	7
	PWA school - school	Laren	L	12
	De Branink - school	Laren	L	12
	Bakkerij	Laren	L	3
	Haerkamp bij nr. 43	Gorssel	L	13
	Haerkamp bij nr. 27	Gorssel	L	6
	Dorrewold/Dikkerskamp	Gorssel	L	8
	Elfuursweg	Gorssel	L	18
	Acaciaplein	Gorssel	L	-
	J.A. de Vullerschool - school (niet openbaar)	Gorssel	L	9
	Oranjelaan	Eefde	L	23
	Wiekenbuurt	Eefde	L	6
	Schurinklaan	Eefde	L	19
	Angerenhof	Eefde	L	13
	Boedelhofweg	Eefde	L	-
	Bargerweide - School (niet openbaar)	Eefde	L	7
	Wilhelminaschool - school (niet openbaar)	Eefde	L	6
	Het Diekman	Epse	L	4
	Korenkamp	Epse	L	14
	Het Wansink	Epse	L	26
	J. van der Hoevenschool - school (niet openbaar)	Epse	L	9
	Bremweg	Harfsen	L	1
	Sporkenhout	Harfsen	L	6
	Gentiaan	Harfsen	L	-
	Beatrixschool - school (niet openbaar)	Harfsen	L	9
	Julianaschool - school (niet openbaar)	Almen	L	6
	St. Bernardusschool - school (niet openbaar)	Joppe	L	9
12-18	Vogelwikke - trapveld 6+	Lochem	L	2
	Standaardmolenerf - trapveld 6+	Lochem	L	1
	Stiggoor - basketbalpaal	Lochem	L	1
	Albert Hahnweg - trapveld 6+	Lochem	L	2
	Onder Langs - trapveld 6+	Lochem	L	2
	Lange Voren - trapveld 6+	Lochem	L	2
	t Veld - trapveld 6+	Exel	L	2
	Laarkamp/speeltuin-skatebaan	Laren	L	9
	Koedijk - skatebaan	Lochem	R	3
	Eekvenne - trapveld 6+	Barchem	L	2
	Laarkamp - trapveld 6+/skatebaan	Laren	L	2
	T Hart, jongerensoos	Eefde	L	
	Down Under, jongerensoos	Gorssel	L	
(1)	Locatie: plaats/kern			
(2)	Functie: regionaal (R) of lokaal (L)			

5.2.5 Bevindingen VU-rapport

Het VU-rapport baseert zich onder andere op het E-MOVO onderzoek, waarin jongeren in de leeftijdsgroep van 12 tot 17 jaar aangeven dat 58% een plek in de buurt mist en 55% leuke activiteiten mist. Daarnaast maakt 20% van deze jongeren kenbaar ongeorganiseerd te zijn. Gesteld kan worden dat 90% van de jongeren zich conformeert aan de algemene normen en waarden. In de conclusies wordt aangegeven dat 8% van de jeugd tussen 0 en 24 jaar echt extra aandacht nodig heeft. Informele vrije tijdsvoorzieningen kunnen hierin een positieve factor vormen. De doelgroep 12 tot 17

jaar is de grootste doelgroep jongeren in de gemeente en juist deze groep geeft aan veel behoefte te hebben aan vrijetijdsbesteding en voorzieningen die hierop gericht zijn. Verder is het is een algemeen maatschappelijk verschijnsel dat de jeugd van deze tijd te weinig beweegt.

Dit bevestigt de gedachte dat er aandacht aan deze jongeren besteedt dient te worden in de vorm van het creëren van vrije tijdsomogelijkheden.

5.2.6 Uitkomsten interactieve proces

Sommige jeugdigen laten zich moeilijk organiseren en hun leefstijl is kort en vluchtig (zapcultuur). Deze trend is met name zichtbaar bij de jeugd tussen 12 en 17 jaar. Daarnaast bestaan er ook grote cultuurverschillen tussen de groepen jongeren onderling. Jongeren geven aan dat elkaar ontmoeten en samen sporten een positief effect heeft op het elkaar leren kennen en het integreren met andere jongerengroepen. Verder is tijdens het interactieve proces gebleken dat met name de professionele organisaties aangeven dat er meer aandacht dient te gaan naar gericht bewegen. De jongeren zelf geven aan dat een goede oplossing voor dit probleem is het aanleggen van skate banen, trapveldjes en crossbanen.

5.2.7 Budget

Voor 2007 is een bedrag van € 73.972,- begroot voor de speelvoorzieningen. Het onderhoud van het terrein en de speelinstallaties worden uit dit budget gefinancierd.

5.2.8 Actiepunten ontmoeting en speelruimte

Uit het wettelijk kader, trends en ontwikkelingen en de lokale situatie op het gebied van ontmoeting en speelruimte is gebleken dat eenduidig speelruimtebeleid ontbreekt en met name voor de oudere jongeren te weinig ontmoeting- en speelplekken voorhanden zijn. Dit brengt ons tot de volgende actiepunten:

1. Nieuw speelruimtebeleid ontwikkelen en vaststellen in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingsprojecten.
2. Jongerenwerk faciliteren voor deze doelgroep, met name gericht op de niet-georganiseerde jongeren.

5.3 Cultuur en uitgaan

5.3.1 Wet- en regelgeving

De gemeente speelt een belangrijke rol in het aanbieden van culturele voorzieningen. De meeste van deze voorzieningen worden geregeld in de Wet op het Specifiek Cultuurbeleid en de Welzijnswet. De financiering vindt plaats door de lokale overheid uit het gemeentefonds. Bioscopen, musea en schouwburgen kennen hun eigen regelgeving. Theaters en bioscopen worden niet direct door de overheden gesubsidieerd maar wel indirect door subsidie voor het geboden aanbod. Bovendien nemen gemeenten exploitatietekorten vaak voor hun rekening. Musea, behalve de rijksmusea, krijgen daarentegen wel subsidie van gemeenten (en particulieren).

5.3.2 Trends en ontwikkelingen

Nationaal

Cultuur is onlosmakelijk verbonden met onze identiteit. Cultuur geeft kleur aan ons leven, brengt ons op andere gedachten en leert ons open te staan voor het andere, het verleden en het ondenkbare. Cultuur spoort mensen aan zich te organiseren, actief bezig te zijn en brengt mensen tot elkaar. Kortom, cultuur verbindt en daarom investeert zowel het Rijk, de provincie als gemeenten in cultuur. In het 'Actieplan Cultuurbereik en Cultuurdeelname 1999-2003' hebben Rijk, provincies en

gemeenten de handen ineengeslagen in een poging de 'vergrijzing' van het cultuurpubliek tegen te gaan en 'verkleuring' te bevorderen. Doel van het Actieplan is een groter en anders samengesteld – jonger en gekleurd – publiek voor diverse cultuuruitingen te realiseren.

Alle twaalf provincies en dertig gemeenten met meer dan 90.000 inwoners stelden ieder een eigen actieprogramma op dat ruimte moest bieden aan een diverser samengesteld cultuuraanbod, het leggen van dwarsverbanden tussen cultuursectoren en het actiever aanspreken van het (potentiële) publiek

Regionaal

In het Rijksbeleid wordt cultuur vooral met de stad verbonden: steden zijn broedplaatsen van cultuur. Gekeken naar de ligging van de meeste culturele voorzieningen kan ook worden gesteld dat het culturele voorzieningenaanbod in belangrijke mate aan de stad verbonden is. Het verleent de stad haar uitstraling en maakt haar tot een attractiepunt voor de bevolking. De provincie Gelderland wil dan ook toe naar een gebiedsgericht cultuurbeleid om zo de kleinere gemeenten te ondersteunen.

5.3.3 Lokale situatie

Cultuur

Het gemeentelijk cultuurbeleid is te vinden in het derde hoofdstuk van het 'Subsidiebeleid Lochem 2003-2006'. Hierin staat vermeld dat er geen speciale doelgroepen zijn benoemd, maar dat 'alle individuen en groepen' moeten kunnen deelnemen aan culturele activiteiten en gebruik maken van culturele voorzieningen. Oorspronkelijk stond herijking van het cultuurbeleid voor 2007 op het programma. De raad heeft dit echter doorgeschoven naar 2008, met de toevoeging dat het bestaande beleid zoveel mogelijk moet worden behouden. Het gemeentelijke cultuurbeleid is dan ook oud-Lochems beleid. De oud-gemeente Gorssel had niet of nauwelijks cultuurbeleid.

Bij het herijken van het beleid voor recreatie en toerisme is door de Klankbordgroep en de Commissie Samenlevingszaken aangegeven dat de gemeente Lochem zich meer zou moeten profileren op het gebied van cultuur en zich op het gebied van recreatie en toerisme meer zou moeten richten op de Achterhoek. Deelname aan de Achterhoek Spektakeltoer in 2007 betekende een goede verbinding van deze twee ambities.

Uitgaan

In de gemeente Lochem bestaat een groot en gevarieerd aanbod aan horecagelegenheden. Sommige initiatieven rondom uitgaan worden door de lokale horeca zelf ontplooid. Ook op particuliere basis worden evenementen voor jongeren georganiseerd. Zo organiseren ouders uit de Zuiderenk in Lochem zelf tienerdisco's voor de jongere kinderen in de wijk. De gemeente Lochem wil in de toekomst dan ook meer ruimte bieden voor dergelijke goede initiatieven.

De oudere categorie jongeren bezoeken vooral uitgaans- en discogelegenheden buiten de gemeente zoals: Het Danspaleis in Haaksbergen, City Lido in Groenlo, Dika van de Kruusweg of Bill's Bar in Markelo en de Radstake in Varsseveld.

5.3.4 Matrix cultuur en uitgaan

Leeftijd	Cultuur	Locatie (1)	Functie (2)
4-12	Stichting Openluchttheater	Lochem	L
4-18	Muzehof, muziekschool	Lochem / Eefde / Gorssel	L
	Vrijwillige jeugdwerkorganisaties	Alle kernen	L
alle leeftijden	Schouwburg	Lochem	R
	Stichting Staring Instituut	Doetinchem	R
	Stichting Dag Lochem	Lochem	L
	Amateuristische kunst- en cultuurverenigingen	Alle kernen	L
(1)	Locatie: plaats/kern		
(2)	Functie: regionaal (R) of lokaal (L)		

5.3.5 Bevindingen VU-rapport

In het VU rapport wordt met name nadruk gelegd op vormen van begeleide vrije tijdsbesteding in relatie tot het jongerenwerk. In het hoofdstuk 'Gezondheid en leefstijl' van deze beleidsnotitie is deze vorm van vrijetijdsbesteding nader uitgewerkt. Eén van de aanbevelingen uit het VU-rapport is het instellen van een medewerkersgroep. In het rapport wordt een medewerkersgroep omschreven als een combinatie van een groep jongeren die op vrijwillige basis meehelpt met het organiseren van activiteiten op het gebied van ontmoeting en recreatie. In het bijzonder voor de groep 12 tot 17 jarigen kan een dergelijke medewerkersgroep een oplossing bieden, omdat juist voor deze doelgroep slechts een beperkt aanbod aan vrijetijdsbesteding in de gemeente aanwezig is, zo is geconstateerd.

5.3.6 Uitkomsten interactieve proces

Met name belangenverenigingen, sportverenigingen en de scouting is actief geweest in het invullen van de enquête over het jeugdbeleid binnen de gemeente Lochem. Gebleken is dat organisaties moeite hebben met het vinden van vrijwilligers uit de groep jongeren zelf. De maatschappelijke betrokkenheid is per woonkern heel verschillend, zo bleek. Vooral in de kleine woonkernen is de betrokkenheid bij activiteiten nog groot. Het interactieve proces geeft eveneens aan dat Lochem een breed cultuuraanbod kent voor jongeren van 8 tot 12 jaar. Door zowel volwassenen als jongeren wordt het uitgaan en cultuuraanbod voor de oudere jongeren echter benoemd als matig, omdat de uitgaanscentra vooral buiten de gemeentegrenzen liggen. Leerlingen uit 5 VWO en de oudere jongeren uit Gorssel gaven aan dat je voor de jongeren de uitgaanscentra beter kunt concentreren buiten de gemeente indien er maar wordt gezorgd voor betaalbaar en veilig vervoer. De jongeren zoeken grote en breder opgezette uitgaanscentra op zoals Dika, De Radstake en Danspaleis. Binnen de woonkern en de gemeente zelf zien zij toch meer kleinschalige uitgaansgelegenheden die in het bijzonder bedoeld zijn voor de jongere jeugd die nog niet in staat is om grotere afstanden af te leggen. Daarnaast wordt als aandachtspunt benoemd de mogelijkheid om gebruik te kunnen maken van een (multifunctionele) voorziening. Dit kan op kernniveau plaatsvinden. Essentieel is de actieve inbreng van jongeren zelf bij de ontwikkeling en invulling van activiteiten binnen een dergelijke voorziening, zo werd door zowel professionele organisaties als door de jongeren aangegeven.

5.3.7 Actiepunten cultuur en uitgaan

Geconstateerd is dat het lokale cultuurbeleid te kort schiet, dat er te weinig voorzieningen zijn voor de oudere jeugd en dat jongeren nog te weinig betrokken worden bij de organisatie van uitgaans- en cultuuractiviteiten. Dit brengt ons tot de volgende actiepunten:

1. Het versterken van cultuuraanbod voor de doelgroep jeugd waarbij de samenwerking tussen bibliotheek, muziekschool en schouwburg verder ontwikkeld wordt. In overleg met deze instellingen en eventuele andere partners komen tot een voorstel en plan van aanpak.

3. Onderzoek naar multifunctionele voorzieningen ook voor de doelgroep jeugd (bijvoorbeeld een brede school of kultuurhuus).
4. Binnen Sociaal Cultureel Werk jongerenparticipatie nader laten uitvoeren, waarvan een activiteitenplan deel uitmaakt. Dit plan dient samen met de jeugd ontwikkeld te worden en dient dynamisch te zijn (bijvoorbeeld in de vorm van een medewerkersgroep).
6. Voor de oudere doelgroep meer aandacht voor veilig verkeer (in overleg met vervoersbedrijven).
7. Subsidiemogelijkheden scheppen voor vrijwilligersinitiatieven binnen de directe woonomgeving van de jongeren (bv. kinderdisco, tienersoos). Hiervoor duidelijke criteria opstellen.
8. Gemeentelijk cultuurbeleid formuleren en hierbij specifieke aandacht besteden aan jeugd en jongeren. Cultuureducatie zal hiervan onderdeel uitmaken vanuit de gedachte dat betrokkenheid bij de wereld waarin de jongere leeft belangrijk is in zijn of haar ontwikkeling.

HOOFDSTUK 6

VEILIGHEID

Letterlijk betekent veiligheid 'in een situatie verkeren die vrij is van gevaar'. Ondanks preventieve maatregelen is een aantasting van de veiligheid niet altijd te voorkomen. Naast de feitelijke aantasting van de veiligheid, kunnen er bij burgers gevoelens van onveiligheid bestaan. Bij veiligheid kan dus het onderscheid worden gemaakt tussen objectieve en subjectieve veiligheid. Het veiligheidsbeleid moet zich dus richten op het terugdringen van de feitelijke aantasting van de veiligheid, het verkleinen van veiligheidsrisico's en het verminderen van gevoelens van onveiligheid onder de burgers. Tenslotte kan nog onderscheid gemaakt worden in sociale en fysieke veiligheid. Sociale veiligheid heeft betrekking op de belevingswaarde van de openbare ruimte. Een sociaal veilige omgeving is een omgeving waarin iedereen zich vrijelijk kan verplaatsen, zonder zich bedreigd te voelen. De meeste gevoelens van onveiligheid komen voort uit omgevingsfactoren, zoals gebrekkige verlichting, overmatige en zichtbelemmerende begroeiing en samenscholing van groepen mensen. Fysieke veiligheid heeft alles te maken met risico's: de naar buiten gerichte risico's van aanwezige gevaarlijke stoffen. Het gaat bijvoorbeeld om stoffen als chloor, ammoniak en LPG.

Maar ook de risico's van ongelukken door rampen, brand, verkeer en grote evenementen. Met naar 'buiten gerichte' risico's wordt bedoeld de omgeving waar zich de gevaarlijke stoffen bevinden of waar zich de ramp afspeelt. Hiermee wordt dus de woonomgeving bedoeld.

Jeugd en veiligheid

De jeugd kan slachtoffer of veroorzaker zijn van onveiligheid. Door een integrale benadering van jeugd, opvoedingsomgeving, school, werk en uitgaan kunnen risicofactoren effectiever worden aangepakt. Samenwerking tussen gemeenten, justitiële instanties, politie, welzijn en jeugdzorg is van belang voor een goede afstemming van verantwoordelijkheden.

6.1 Wet- en regelgeving

De wet- en regelgeving die van toepassing is op jongeren in het kader van openbare orde en veiligheid is zeer divers. Afhankelijk van het onderwerp waar de jongere mee te maken heeft, is een bepaalde wet of regelgeving van toepassing. Het kan gaan onder meer gaan om de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), Wetboek van Strafrecht, Drank- en horecawet, Opiumwet, en de tabakswet.

6.2 Lokale situatie

Alcohol, drugs, overlast

Het gebruik van drugs, alsook alcoholgebruik door jongeren in een openbaar gebied en nabij hangplekken wordt in toenemende mate signaleerd. Inmiddels is door een aantal partners, (waaronder gemeente en politie) initiatieven ontplooid om het drugs- en alcoholgebruik door jongeren aan te pakken. Zo zal de gemeente, in aansluiting op het regionaal in gang gezette alcoholmatigingsbeleid onder jongeren (zoals benoemd in hoofdstuk 4: 'Gezondheid en leefstijl', paragraaf 4.2.2), ook lokale initiatieven proberen te ontwikkelen om de bovenmatige consumptie van alcohol onder jongeren tegen te gaan. Naast de volksgezondheidsgedachte die hierbij speelt, is het

terugdringen van het drugs- en alcoholgebruik ook in het belang van het verminderen van het aantal vernielingen (met name in het weekend). Sommige groepen jongeren die op straat rondhangen, maken zich schuldig aan vandalisme. In het algemeen geven hangplekken van jongeren regelmatig aanleiding tot klachten en worden zij als overlastgevend ervaren (o.a. intimideren van voorbijgangers, geluidsoverlast en achterlaten van afval). Zonder dat er sprake is van strafbare gedragingen. Het is dan ook belangrijk om te weten wie deel uitmaken van de groep hangjongeren en welke vorm van overlast in de omgeving van de hangplekken wordt ervaren. Samenwerken tussen diverse partners is een belangrijke voorwaarde om tot oplossingen in het tegengaan van overlast te komen.

HALT

Bureau HALT (Het ALternatief) organiseert naast justitiële afdoeningen ook strafvervangende werkzaamheden voor jongeren van 12 tot en met 17 jaar. Deze jongeren hebben zich schuldig gemaakt aan strafbare feiten onder de categorie 'veelvoorkomende criminaliteit'. Daarnaast voert HALT de STOP-reactie uit voor delictplegende jongeren van 8 tot en met 11 jaar. Het gaat hier om een pedagogische handreiking aan ouders. De kosten van dergelijke afdoeningen neemt het ministerie van Justitie voor zijn rekening. Naast de aanpak van gepleegde strafbare feiten heeft HALT een belangrijke informerende taak voor de preventieve en voorlichting inzake jeugdcriminaliteit. Jaarlijks verzorgt HALT de voorlichting aan groepen 8 van het basisonderwijs en de tweede klas van het voortgezet onderwijs. De voorlichtingen duren één of meerdere uren en worden zelfstandig door HALT verzorgd of in samenwerking met politie en/of andere partners. Met de leerlingen wordt onder andere gesproken over strafbaar gedrag, waarden en normen, groepsgedrag, 'nee' leren zeggen en over HALT. De gemeente bekostigt deze voorlichting- en preventieactiviteiten. Voor Lochem gaat het om ongeveer € 8.000,- op jaarbasis.

Daarnaast biedt HALT de mogelijkheid om voorlichting te geven aan ouders over specifieke opvoedproblemen en specifieke projecten voor scholen (bijvoorbeeld digipesten).

Huiselijk geweld

In prestatieveld 7 van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning worden gemeenten onder andere verantwoordelijk gesteld voor het voeren van beleid ter bestrijding van huiselijk geweld. In hoofdstuk 4: 'Gezondheid en leefstijl' (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2) is hier reeds uitvoerig op in gegaan. Op beleidsniveau wordt nauw samengewerkt op het gebied van veiligheid, volksgezondheid en jeugd.

Verkeersveiligheid

Voortdurend blijft er aandacht nodig voor de veiligheid van vooral de schoolgaande jeugd. Soms dienen fysieke maatregelen getroffen te worden om veilige schoolroutes te realiseren, maar ook dient toezicht gehouden te worden op verkeersgedrag van jongeren en dient fietsverlichting gecontroleerd te worden. Voorlichting over diverse onderwerpen, zoals ook de verkeersveiligheid, wordt vooral gegeven op de scholen. Het meedoen aan het jaarlijkse verkeersexamen, waarna een verkeersdiploma uitgereikt wordt is velen bekend.

6.3 Bevindingen VU-rapport

Het VU-rapport geeft een aantal algemene indicatoren weer die een aanwijzing zijn voor de risico-grad van de jongeren in de gemeente Lochem. Een van deze indicatoren is de jeugdcriminaliteit. De heer Noorda constateert dat in 2006, 220 jongeren in de leeftijd van 12 tot 17 jaar zijn geregistreerd als minderjarige verdachte. Dit komt neer op 9,5% van het aantal jongeren in deze leeftijdscategorie. Het Nederlandse cijfer voor minderjarige verdachten bedraagt circa 5%. Het percentage geregistreerde minderjarige verdachten is in Lochem dus een factor twee hoger dan het Nederlandse gemiddelde. Voor een juiste interpretatie van deze cijfers verwijzen wij u naar de inleiding waarin de presentatie van de heer Noorda is opgenomen.

Het overgrote gedeelte van de minderjarige verdachten is afkomstig uit de kern Lochem (79,5%). Eefde neemt met 8,6% een tweede plaats in. De belangrijkste delicten zijn diefstal uit een woning, vernieling van een auto en openlijk geweld tegen goederen. Wat betreft overlast waren er volgens de gegevens van de politie in de gemeente Lochem 440 registraties¹¹ van overlast door de jeugd. In 179 gevallen ging het om meldingen en in 261 gevallen om incidenten. Zowel meldingen als incidenten vonden voornamelijk plaats in de kernen Eefde, Gorssel en Epse.¹² Exacte vergelijkingscijfers zijn niet

¹¹ Peildatum 2006.

¹² Ibidem

voorhanden. Wel is het zo dat bijna overal in Nederland de jeugdoverlast de laatste jaren is toegenomen. Verder constateert het VU-rapport dat Lochem niet alleen veel minderjarige verdachten kent, maar ook een hoog percentage jongeren dat zich bezondigt aan overmatig alcoholgebruik. Effectief optreden en preventieve inzet van politie en partners is daarbij aan te bevelen, aldus de heer Noorda. Dat geldt ook voor voorlichting over veiligheidsrisico's op het gebied van verkeer, alcohol, drugs, criminaliteit en overlast binnen het reguliere programma van scholen en sociaal cultureel werk. Wat betreft de aanpak van criminaliteit en overlast wordt de groepsmethode van Ferweda aanbevolen. Deze aanpak gaat uit van de opvatting dat criminaliteit en overlast door jongeren veelal wordt gepleegd in groepsverband. Door jongeren in deze sociale context te benaderen, kunnen groepen en individuen daarbinnen op andere gedachten worden gebracht en indien nodig als groep worden gebroken. Een jongerenwerkers en de politie spelen bij deze benaderingswijze een belangrijke rol.

6.4 Uitkomsten interactieve proces

Uit het interactieve proces is gebleken dat er een algemeen gevoel van veiligheid heerst in de gemeente Lochem. Het is een rustig en natuurrijk gebied met veel mogelijkheden, zo constateerden de verschillende partijen. Tijdens de werkbijeenkomst met professionele organisaties heeft een werkgroep zich gebogen over veiligheidsaspecten in de gemeente Lochem. Men gaf te kennen overheersend positief te zijn, maar de verandering van normen en waarden storend te vinden. Hiermee wordt storend gedrag, vernielingen en criminaliteit bedoeld. De opvoeding, de ouders en de groepsvorming werden als belangrijke oorzaken gezien. Alcohol en drugs problematiek wordt ook als een probleem ervaren, evenals verkeersonveiligheid. De jongeren zelf delen deze mening. Zij voegen er aan toe dat er een strenger beleid dient te komen voor uitgaansgelegenheden en specifiek voor tienerdisco's, aangezien hier veel alcohol naar binnen wordt gesmokkeld. In het bijzonder de jongere groep jeugdigen die wij hebben gesproken in het kader van de jongerenparticipatie gaf aan wel eens een onveilig gevoel te krijgen door de hangjongeren in Lochem of bij de natuurtuin aan de Enkweg. Ook samenscholing van jongeren in en rondom school geeft wel eens een onveilig gevoel. Dit dient strenger te worden aangepakt, aldus de brugklassers. Ook moeten er meer voorzieningen komen voor deze groep jeugdigen.

6.5 Actiepunten

Het wettelijke kader, de trends en ontwikkelingen en de lokale situatie op het gebied van veiligheid en jongeren is in dit hoofdstuk uiteengezet. Geconstateerd is dat er beter samengewerkt kan worden en er meer aandacht nodig is voor de veranderde normen en waarden. Dit brengt ons tot de volgende actiepunten:

1. Uitbreiden van de begeleide vrijetijdsbesteding en de groepsaanpak.
2. Voorlichting over veiligheidsrisico's op het gebied van verkeer, alcohol, drugs, criminaliteit en overlast.
3. Nadere uitvoering van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.
4. Veiligheid in en om school verbeteren.
5. Met partners, waaronder de horeca, een plan formuleren over terugdringen overmatig alcoholgebruik onder jongeren.
6. Integraal veiligheidsbeleid nader vormgeven.

HOOFDSTUK 7

WONEN EN LEEFOMGEVING

Leefomgevingvraagstukken raken ons allemaal. Een goede leefomgeving houdt in dat bewoners en gebruikers van de openbare ruimte hun leefomgeving als herkenbaar, prettig, schoon en aantrekkelijk ervaren, zodat ze er graag wonen, werken en verblijven. Daarbij gaat het bijvoorbeeld over milieuaspecten, zoals de aanpak van bodemvervuiling, veiligheidsrisico's, geluid- en stankoverlast en afvalinzameling. Ook ruimtelijke aspecten, zoals de aanwezigheid van groen en speelvoorzieningen nabij woonlocaties, zijn van belang als we spreken over prettig wonen.¹³

7.1. Wet- en regelgeving

De Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) is een belangrijk wetgevend kader voor ontwikkelingen op het gebied van het wonen. Aan de WRO is het Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro) gekoppeld met uitgewerkte spelregels. Ook andere wetten als de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB) en de Huisvestingswet zijn van belang. In deze wetgeving zijn afspraken en voorschriften opgenomen waarbinnen wijzigingen in de ruimtelijke ordening aan moeten voldoen. Inhoudelijk staat niets in deze wetten vermeld over wat, waar en hoe gebouwd kan of mag worden. Dit is een zaak van de diverse overheden. Drie bestuurslagen kunnen worden onderscheiden die betrekking hebben op de leefomgeving. Allereerst het Rijk dat voor geheel Nederland de contouren van het ruimtelijke beleid bepaald. Van recente datum is de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. Binnen dit landelijke beleidskader dienen de provincies hun Streekplannen op te stellen. De Provincie Gelderland heeft in 2005 een nieuw Streekplan vastgesteld. Het is vervolgens de taak en verantwoordelijkheid van de gemeenten om bestemmingsplannen op te stellen. Hierin staat exact aangegeven welke bebouwing/groen/wegen etc op welke plaats zijn toegestaan. Een voorname taak van de diverse overheden is te voorzien in kwalitatief goede woningen. Het gaat hierbij niet alleen om de bouwkundige staat, maar ook om de juiste woningen op de juiste plek. Prijsniveau, levensloopbestendigheid en type woning zijn hierbij de belangrijkste kenmerken. Woningbouwcorporaties, wiens primaire taak is te voorzien in goedkope woonruimte voor laagbetaalden, zijn daarbij een belangrijke partner voor de gemeente.

7.2 Trends en ontwikkelingen

7.2.1 Nationaal

De laatste jaren zijn de demografische ontwikkelingen op nationaal niveau spectaculair te noemen. Door een sterke stijging van de emigratie en een sterke daling van de immigratie is er sinds 2003 een negatief migratiesaldo: er vertrekken dus meer mensen dan er binnenkomen in Nederland. De afname van het aantal geboorten versterkt dit beeld. Door een sterke daling van het vruchtbaarheidscijfer sinds de jaren zeventig, is de groep vrouwen van 25-34 de laatste jaren kleiner dan voorheen. Op een constant gemiddelde van 1,7 kinderen per vrouw betekent dit dus een daling van het aantal geboorten. Volgens berekeningen van het CBS zal de Nederlandse bevolking wel blijven groeien, maar veel langzamer dan voorzien. Verwacht wordt dat in 2035 de bevolking een maximum zal bereiken van 17 miljoen inwoners. De gevolgen voor de woningmarkt zijn onontkoombaar. Het aantal huishoudens is hierbij van groter belang dan het aantal inwoners, omdat het aantal huishoudens bepaald hoeveel woningen noodzakelijk zijn. De gemiddelde woningbezetting daalt namelijk ook, zodat er sprake is van een voordurende gezinsverdunding. De toename van het aantal éénpersoons huishoudens (scheidingen, zelfstandige wonende ouderen) en de afname van het aantal geboorten is hiervan de oorzaak. Dit heeft gevolgen voor de kwalitatieve vraag naar woningen.

¹³ Milieu en Natuur Planbureau, 2007, <<http://www.mnp.nl/dossiers/leefomgeving/index.html>>

7.2.2 Provinciaal / Regionaal

De landelijke trends zijn ook in de provincie Gelderland aan de orde. Door een sterke afname van de buitenlandse migratie naar Gelderland, groeit de bevolking nog wel maar veel minder hard dan voorzien. In 2035 zal de bevolking van Gelderland als geheel afnemen, maar regionaal/lokaal kunnen grote verschillen optreden. Een zelfde beeld kan worden geschetst voor het aantal huishoudens. Deze groeien nog tot 2030, waarna een stabilisatie optreedt en vanaf 2035 zal een lichte daling te zien zijn. Het landelijke beeld van gezinsverdunning speelt ook in Gelderland een belangrijke rol: in 2005 was 32% van de Gelderse bevolking alleenstaand, in 2040 zal dit aantal gaan toenemen tot bijna 40%. De regionale verschillen zijn groot. In de grote steden woonden in 2005 gemiddeld 1,7-2,0 personen per huishouden, terwijl in de Neder-Betuwe en de dorpen op de Veluwe een gemiddelde van 2,7-2,9 aanwezig was. De gemeente Lochem zat in 2005 op 2,3-2,4 personen per huishouden. Voornamelijk moet er echter een forse inhaalslag worden gemaakt om de in het verleden opgelopen tekorten in kwalitatief en kwantitatief opzicht in te lopen. In de regio Stedendriehoek moeten tot 2015 circa 15.000 nieuwe woningen worden gebouwd.

7.2.3 Lokaal

Zoals vermeld zijn de lokale verschillen groot. De gemeente Lochem scoort in dit opzicht vrij extreem in Gelderland. Bij de berekening is gebruik gemaakt van het woningbouwprogramma dat de gemeente tot 2015 wil realiseren. Op basis van deze aantallen zal de bevolking van Lochem al in 2010 gaan krimpen om in totaal uit te komen op een krimp van 12% in 2040. De krimp zit vooral in het aantal jongeren en in de beroepsbevolking. Al in 2005 was de gemeente Lochem een van de meest vergrijsde gemeenten van Gelderland met 20% 65+ers. Dit zal oplopen tot 28% in 2025 en zelfs bijna 33% in 2040. De beroepsbevolking zal in Lochem gaan krimpen met meer dan 25% in 2040. Gezien deze trends is het van groot belang voor de juiste doelgroepen nieuwbouw te realiseren. Naast deze statische gegevens, is in 2006 een woningmarktonderzoek uitgevoerd. Bovendien is het masterplan wonen, welzijn en zorg uit 2005 beschikbaar. Deze onderzoeken laten zien dat er grote behoefte is aan goedkope woningen voor starters (42% van de vraag) en aan woningen die geschikt zijn voor ouderen. In het bouwprogramma 2007, dat onderdeel uitmaakt van de structuurvisie 2007-2015 'Bouwen aan Lochem', worden de statische ontwikkelingen onderkend en wordt in kwalitatief opzicht nog meer de nadruk

gelegd op het bouwen van woningen voor starters en levensloopbestendige woningen. Ook is de ambitie om nieuwbouw te realiseren verhoogd om de potentiële krimp tegen te gaan. De ambitie is om in inwoneraantal gelijk te blijven tot 2015. Voor wat betreft de leefomgeving wordt de noodzaak tot het behouden van open ruimten in de dorpen en de stad Lochem ingezien. Vanuit de provincie was lange tijd het motto inbreiden in de bestaande bebouwde gebieden in plaats van uitbreiden. Onderschreven wordt dat we hierbij tegen de grenzen aanlopen voor wat betreft de leefbaarheid. In nieuwe plannen van enige omvang, wordt minimaal 3% gereserveerd voor spelen, al dan niet in combinatie met structureel groen in de wijk.

7.3 Bevindingen VU-rapport

In het VU rapport wordt vermeld dat er verhoudingsgewijs minder jongvolwassenen (in de leeftijd van 18-23 jaar) zijn dan elders in Nederland. Daarnaast zal er ontgroening optreden waardoor het geboortecijfer afneemt. Er is een tendens ontstaan dat jongeren, die het voortgezet onderwijs hebben afgerond, de gemeente Lochem gaan verlaten voor een vervolgopleiding en werkgelegenheid elders.

7.4 Uitkomsten interactieve proces

Zowel bij de professionele organisaties, de jeugd zelf als uit de enquête is het beeld naar voren gekomen dat de gemeente Lochem een prettige gemeente is om te wonen. Men ervaart de leefomgeving als prettig en veilig. De grote verscheidenheid aan verenigingen wordt als een positieve factor gezien in de woon- en leefomgeving. Wat als een rode draad uit het interactieve proces naar boven komt is dat men meer aandacht wil voor betaalbare starterswoningen.

Zoals een jongere in een bijeenkomst in Gorssel verwoordt: '€ 300,- per maand aan huur is nog net te betalen maar meer echt niet. Er worden veel woningen nieuw gebouwd, allemaal pracht en praal maar niet te betalen voor ons.'

7.6 Actiepunten

Geconcludeerd kan worden dat men over het algemeen zeer tevreden is over het wonen in de gemeente Lochem. Tegelijkertijd wordt echter aangegeven dat met name de jeugd vraagt om extra aandacht. Dit standpunt is reeds ingebed in de structuurvisie 2007-2015 'Bouwen in Lochem'. In een bijlage, genaamd Bouwprogramma 2007, wordt nog meer de nadruk gelegd op het bouwen van woningen voor starters en levensloopbestendige woningen. Ook voor 2008 zal een bouwprogramma worden vastgesteld aan de hand van de inzichten en cijfers van 2007. Vanzelfsprekend past het bouwprogramma 2008 binnen de structuurvisie waarbij extra aandacht zal zijn voor starterswoningen. De aandachtspunten uit het interactieve proces zijn dus al ingebed in het huidige en toekomstige beleid (de structuurvisie 2007-2015). Het is van belang om dit beleidsproces te blijven volgen waarbij continue aandacht gevraagd wordt voor de positie van jeugd en jongvolwassenen. Dit betekent dat we voor dit onderdeel geen apart actiepunt formuleren.

HOOFDSTUK 8

ARBEID EN INKOMEN

Deze tijd van toenemende globalisering, forse overheidsveranderingen in Rijksbeleid en een werkloosheid die voor sommige groepen nog altijd substantieel is, vraagt om creativiteit op het gebied van arbeid en inkomen. Inventiviteit om met de inzet van schaarse middelen te voorkomen dat schoolverlaters en nieuwe werklozen niet afzakken tot de categorie 'onbemiddelbaren' is een speerpunt binnen het Lochemse beleid. Deze visie komt overeen met de doelstelling van het jeugdbeleid dat iedere jeugdige de optimale kans moet krijgen zich te kunnen ontwikkelen tot een persoon die op zelfstandige en volwaardige wijze kan deelnemen aan de samenleving. De noodzaak om jongeren al vroeg te betrekken bij het arbeidsproces is niet alleen van belang voor de jeugdige zelf, maar zeker ook voor de maatschappij als geheel. Binnen enkele jaren komen we namelijk te staan voor een enorme vraag aan opgeleid personeel op de arbeidsmarkt als gevolg van de vergrijzing en ontgroening.¹⁴

8.1 Wet- en regelgeving

Wet Werk en Bijstand

Op 1 januari 1994 is de Algemene Bijstandswet vervangen door de Wet Werk en Bijstand (WWB). Het doel van de WWB is ondersteuning bij arbeidsinschakeling en verlening van bijstand door gemeenten. Oogmerk is om mensen op de kortste weg naar betaald werk te kunnen zetten. De gemeenten vullen hierin een hoofdrol. Met de komst van de WWB zijn gemeenten de regisseur geworden van het eigen re-integratiebeleid. De nadruk is daarbij, veel meer dan in het verleden, komen te liggen op beperking van de instroom naar een uitkering en snelle uitstroom uit de uitkering. Het vertrekpunt hierbij is enerzijds dat kandidaten zo een betere startpositie krijgen op de arbeidsmarkt. Anderzijds is schadelastbeperking voor de maatschappij als geheel een uitgangspunt.

8.2 Lokale situatie

De gemeente Lochem, in specifiek de afdeling Handhaving Werk en Inkomen, heeft op de volgende wijze met jongeren van doen:

1. Jongeren in de leeftijd van 18 tot 21 jaar kunnen een uitkering ontvangen afhankelijk van de bijstandsnorm en de kinderbijslag. Mocht integratie naar het arbeidsproces moeilijk zijn dan zal het Work First traject worden ingezet. (Vanaf eind december 2006 is de gemeente Lochem met de Work First pilot gestart vanuit de gedachte: bevordering van de maatschappelijk participatie van burgers. Werk voor wie werken kan en een activerend vangnet voor wie niet werken kan).
2. In principe geldt het zelfde voor 21 tot 27 jarigen. De uitkering zal voor deze doelgroep echter iets hoger uitvallen.
3. Een geheel andere categorie jongeren betreft de jongeren onder de 18 en de categorie tussen 18 en 21 jaar die op de wachtlijst komen te staan voor de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Deze jongeren zullen wij zo nodig onder de arm nemen en er (financieel) toe bijdragen dat zij vooruitlopend op het dienstverband via de WSW al vast bij Delta (WSW-bedrijf voor Lochem) te werk gesteld kunnen worden. Hierover bestaan afspraken tussen de gemeente, Delta en praktijkscholen in de omgeving.
4. Tot slot: in het kader van de samenwerking met de Stadsbank Oost Nederland wil de gemeente Lochem het mogelijk maken dat jongeren voorgelicht worden over omgaan met geld. Bekeken zal moeten worden in hoeverre een dergelijke aanpak zich beperkt tot het voortgezet onderwijs of dat het uitgebreid moet worden tot de hoogste groepen van het basisonderwijs. Dit punt is in hoofdstuk 4: 'Gezondheid en leefstijl' reeds aan de orde geweest en daar als actiepoint opgenomen.

¹⁴ *Pilot Direct Werk Lochem*, Work First voor cliënten WWB in de gemeente Lochem, 2 februari 2007.

Gelukkig hebben betrekkelijk weinig jongeren in de gemeente Lochem een functionele relatie met de afdeling Handhaving, Werk en Inkomen. Per 1 januari 2007 waren er slechts 7 jongeren tussen de 18 en 23 bekend die een bijstandsuitkering in het kader van de WWB ontvingen.

Jongerenloket

Het doel van een jongerenloket is het begeleiden van jongeren naar economische zelfstandigheid met de nadruk op werk en/of scholing. Jongeren kunnen bij het loket terecht met vragen over het kiezen van een opleiding, het solliciteren, het vinden van een stageplaats of leerplek, het vinden van werk en het aanvragen van een uitkering. Uitgangspunt is de zogenaamde jongerenladder: scholing boven werk, werk boven uitkering. De gemeente Lochem is druk bezig een jongerenloket te ontwikkelen. Duidelijk is dat het een samenwerkingsverband zal zijn tussen onder andere het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) en de gemeente. Wat echter nog niet uitgekristalliseerd is of het jongerenloket in de gemeente Lochem zelf gevestigd zal worden of dat wij aansluiting zullen zoeken bij het jongerenloket van de gemeente Zutphen. De voorkeur gaat vanwege de afstand uit naar een jongerenloket in de gemeente Lochem zelf.

Werkgelegenheid

In het kader van de werkgelegenheid en een gemêleerde bevolkingsopbouw is aandacht voor hoger opgeleide mensen gewenst. Werkgelegenheid voor hoger opgeleide jongeren kan verbeterd worden. Eén van de mogelijkheden hiertoe is om de kansen voor jonge ondernemers te verbeteren. De gedachte is om (ondernemers)talent voor de regio te behouden alsmede het ondernemersklimaat te stimuleren.

8.3 Bevindingen VU-rapport

Het VU-rapport vermeldt dat het jeugdwerkloosheidscijfer in termen van Niet-Werkende Werkzoekenden (NWW) per 1 februari 2007 staat op 22 jongeren van 15 tot 24 jaar. Aldus het CWI zijn 11 van deze 22 jongeren moeilijk bemiddelbaar. Deze totale groep van 22 jongeren komt neer op 0,7% van de potentiële beroepsbevolking van 15 tot 24 jaar in de gemeente Lochem. Dit percentage is beduidend lager dan het Nederlandse cijfer van 2,9%.

Verder deed de heer Noorda de aanbeveling dat de aantrekkelijkheid van de gemeente Lochem als woonplaats voor jongeren kan worden vergroot door meer in te zetten op de ontwikkeling van werkgelegenheid. Het opzetten van een ondernemersacademie als broedplaats van nieuwe initiatieven kan hierbij behulpzaam zijn.

8.4 Uitkomsten interactieve proces

Zowel door professionele organisaties als door de jeugd zelf werden nauwelijks verbeterpunten aangedragen op het gebied van arbeid en inkomen. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat deze twee doelgroepen over het algemeen tevreden zijn op dit gebied. De enquête voor andere betrokkenen bij de jeugd leverde wel aandachtspunten en oplossingsrichtingen op met betrekking tot het thema arbeid en inkomen. Zo werd meerdere malen aangehaald dat er voor de VMBO doelgroep en de hoger opgeleide jongeren minder passende arbeid voorhanden is in de gemeente en de regio. Om deze reden trekken veel jongeren weg terwijl juist deze doelgroepen met het oog op de toekomst (ontgroening, vergrijzing) van belang zijn voor de ontwikkeling van de gemeente. Een oplossing die werd aangedragen is het creëren van meer stagemogelijkheden voor VMBO en ROC-leerlingen (Regionaal Opleidingen Centrum). Een idee dat werd aangedragen om de werkgelegenheid voor hogere opgeleiden te verbeteren, is het stimuleren van jonge

ondernemers om zich in deze gemeente te vestigen. Te denken valt hierbij aan starters subsidies en minder regels.

8.5 Actiepunten

Het wettelijk kader en de lokale situatie op het gebied van arbeid en inkomen is in dit hoofdstuk uiteengezet. Geconstateerd is dat er beter ingezet moet worden op specifieke doelgroepen. Dit brengt ons tot de volgende actiepunten:

1. Nader uitwerken van een jongerenloket, bij voorkeur in Lochem.
2. Mogelijkheden onderzoeken van meer stageplekken ten behoeve van VMBO- en ROC-leerlingen.
3. De werkgelegenheid voor hoger opgeleide jongeren verbeteren ondermeer door kansen voor jonge ondernemers te verbeteren.
4. Betere aansluiting tussen de leerplicht en de Regionale Meld en Coördinatiefunctie (RMC)
5. Betere aansluiting tussen het voortgezet onderwijs en het Regionaal Opleidingen Centrum (ROC)

HOOFDSTUK 9

JONGERENPARTICIPATIE

De gemeente Lochem wil jongeren zoveel mogelijk betrekken bij ontwikkelingen en activiteiten die hen aangaan. Achterliggende gedachte is dat hoe beter en vraaggerichter gewerkt wordt en aan jongerenparticipatie wordt gedaan, hoe meer kans van slagen het jeugdbeleid heeft. Ook dient jongerenparticipatie een sociaalpedagogisch doel. Als laatste maak je in de huidige tijd geen jeugdbeleid meer zonder daar de doelgroep, de jeugd, bij te betrekken.

9.1 Wet- en regelgeving

Rond 1960 kwam het begrip jongerenparticipatie op gang tegelijkertijd met de democratiseringsbeweging van die tijd. Er is echter nooit veel mee gedaan. Pas vanaf 1990 kwam er een nieuwe impuls met de Universele Verklaring van de Rechten van het Kind. Een basisprincipe uit deze verklaring is respect voor de mening van het kind: kinderen mogen gezien en gehoord worden en meepraten en meebeslissen over zaken die hen aangaan. In Nederland is deze verklaring in 1995 van kracht geworden. Voor verschillende gemeenten is dit de aanleiding geweest om jongerenparticipatie in het jeugdbeleid op te nemen.¹⁵

9.2 Trends en ontwikkelingen

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hanteert in een van haar beleidsstukken uit 1993 de volgende definitie van jongerenparticipatie: 'Het recht dat jeugdigen hebben om als volwaardig individu deel uit te maken van de maatschappij. Daarbinnen dienen zij de gelegenheid te krijgen en aangemoedigd te worden taken op zich te nemen en verantwoordelijkheden te dragen en om hun eigen beslissingen te nemen'. Parallel hieraan staat in het landelijk Bestuur Akkoord Nieuwe Stijl (BANS) eveneens vermeld dat jeugdbeleid samen met de jeugd (en hun opvoeders) gemaakt moet worden. De huidige regering onder premier Balkende IV heeft als één van de aandachtspunten benoemd het ontwikkelen van maatschappelijke stages. De maatschappelijke stage is een middel om leerlingen meer bij de samenleving te betrekken. Dat kan op veel manieren, bijvoorbeeld: voorlezen in een verzorgingshuis; koffieschenken in een ziekenhuis; internetles aan ouderen of een uitje organiseren voor verstandelijk gehandicapten. Vanaf 2007-2008 kunnen alle scholen in het voortgezet onderwijs meedoen aan het project maatschappelijke stages. Hiervoor is landelijk 8 miljoen euro beschikbaar gesteld. Scholen kunnen kiezen of zij de stages vrijwillig of verplicht aanbieden. Maatschappelijke stages passen in het beleid om in het onderwijs meer aandacht te besteden aan burgerschap. Het bevorderen van deze stages is ook vastgelegd in het hoofdlijnenakkoord.

9.3 Lokale situatie

Zowel binnen de gemeente oud-Lochem als de gemeente oud-Gorssel werd vorm gegeven aan jongerenparticipatie. Dit gebeurde op heel verschillende wijze. In oud-Gorssel worden binnen het sociaal cultureel werk, met behulp van inzet van jongeren, verschillende activiteiten georganiseerd. In oud-Lochem wordt elk jaar binnen het Staring College een project gedraaid over jongerenparticipatie. Dit project wordt eveneens begeleid door de jongerenwerker van het sociaal cultureel werk.

9.4 Bevindingen VU-rapport

In bijlage 2 van het VU-rapport onder het kopje 'Begeleide vrije tijdsbesteding jeugd 12+' worden verschillende vormen van ontmoeting en recreatie benoemd. Een van de voorbeelden van gestructureerde activiteiten is een medewerkersgroep die betiteld wordt als jongerenparticipatie avant

¹⁵ 'Samen sterk in de gemeente Terneuzen', kadernota jeugdbeleid 2005-2008, 1-37, aldaar 29

la lettre. Letterlijk wordt in het VU-rapport gesteld: 'Jongeren betrekken bij allerlei uitvoerende activiteiten, variërend van klaarzetten van meubilair en muziek voor de inloop tot bezig zijn als barkeeper, portier of whizzkid doet een appel op een breder publiek. In de praktijk is deze doe-participatie dan ook de beste vorm van jongerenparticipatie in het jongerenwerk. Gezien de resultaten van betrokkenheid van jongeren bij het centrum, de uiteindelijke levenservaring die het voor hen oplevert, en het stevige draagvlak onder de bezoekersgroep en daarmee stabiliteit en rust voor het centrum, is een medewerkgroep een vitale activiteit. Voorwaarde is echter wel dat de werker tijd investeert in begeleiding van de medewerkersgroep. De combinatie van professionele werkers en vrijwillige medewerkers uit de doelgroep is een ijzersterke formule voor een bloeiperiode van een centrum.' Bij semi-gestructureerde activiteiten worden voorbeelden benoemd als: muzikale evenementen met optredens van bands, theateracts of sporttoernooien. Als laatste worden activiteiten benoemd zoals het organiseren van discussies over onderwerpen zoals alcohol, drugs en discriminatie.

9.5 Uitkomsten interactieve proces

Opvallend is dat bij zowel de bijeenkomst met professionele organisaties als de discussies met de jeugd er een vergelijkbaar beeld naar voren is gekomen. Gesignaleerd wordt dat jongeren een druk dagschema hebben met school, sport en vooral bijbaantjes. Ook is aangegeven dat jongeren zelf meer betrokken moeten worden bij activiteiten. Zoals een deelnemer in duidelijke woorden aangaf: 'door professionele organisaties wordt vaak een kant-en-klaar product bedacht wat jongeren door de strot wordt geduwd'. Deze benaderingswijze is niet meer van deze tijd. Verantwoordelijkheid, actieve inbreng en betrokkenheid bij de samenleving zijn kernbegrippen bij het jeugdbeleid van nu.

De jongeren zijn positief over jongerenparticipatie indien ze zelf een actieve rol kunnen spelen. Uit gesprekken met professionele organisaties bleek dat er in de afgelopen jaren landelijk veel is ingezet op bijvoorbeeld een jongerenadviesraad. Uiteindelijk gaat er echter meer geld en energie in de vorm zitten en minder in de inhoud. Zodoende is de vorm van een medewerkersgroep zowel aan de professionele organisaties als de jongeren zelf voorgelegd. Allen waren hier positief over.

Zelf kwamen de jongeren op het vlak van de semigestructureerde activiteiten met het idee van een 'Battle of the Bands'. Een andere groep jongeren was meer gecharmeerd van een structureel onderkomen waar ze elkaar kunnen ontmoeten en vormen van recreatie aanwezig zijn. Bij de realisering en onderhoud willen ze graag actief betrokken worden. De jongeren die we hebben bezocht op het Staring College gaven allen aan dat het onderwijs een uitstekend medium is voor jongerenparticipatie en het communiceren met jongeren.

Een andere constatering van het interactieve proces is tweezijdig. Enerzijds geven verenigingen aan moeite te hebben met het vinden van jeugdleden die een vrijwilligersrol willen vervullen. Anderzijds zijn er ook jongeren en verenigingen die het tegendeel aangeven. Dit lijkt afhankelijk van de woonkern te zijn en de soort vereniging.

9.6 Actiepunten

In dit hoofdstuk is het wettelijke kader, de trends en ontwikkelingen en de lokale situatie weergegeven aangaande jongerenparticipatie in de gemeente Lochem. Gebleken is dat overduidelijk de wens naar voren is gekomen om jongeren goed te betrekken bij maatschappelijke vraagstukken en de organisatie van activiteiten. Dit brengt ons tot de volgende actiepunten:

1. Medewerkersgroep: het ontwikkelen van een medewerkersgroep voor de woonkernen Lochem en Gorssel, waarbij ook de omliggende kleinere woonkernen worden bediend.
2. Onderzoeken van mogelijkheden voor accommodaties waarbij ontmoeting en recreatie het uitgangspunt vormen.
3. Verder uitwerken van vrijwilligerswerk en maatschappelijke stages in samenwerking met het onderwijs, bedrijfsleven en vrijwilligers organisaties.
4. Het betrekken van de jongeren bij de ontwikkeling van aanbod op het gebied van zowel cultuur als sport.